

Istraživanje stavova obrazovnog osoblja o ulozi policije u preventivnim programima MAH2 i PIA

Cigrovski, Jelena

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:594241>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-11**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

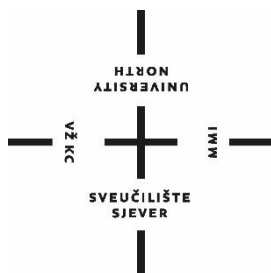
DIPLOMSKI RAD br. 265/OJ/2023

**ISTRAŽIVANJE STAVOVA OBRAZOVNOG OSOBLJA O ULOZI
POLICIJE U PREVENTIVNIM PROGRAMIMA MAH2 I PIA**

Jelena Cigrovski

Varaždin, srpanj 2023.

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
STUDIJ ODNOSI S JAVNOSTIMA**

DIPLOMSKI RAD br. 265/OJ/2023

**ISTRAŽIVANJE STAVOVA OBRAZOVNOG OSOBLJA O ULOZI
POLICIJE U PREVENTIVNIM PROGRAMIMA MAH2 I PIA**

Student:
Jelena Cigrovski

Mentorica:
doc.dr.sc. Dijana Vuković

Varaždin, srpanj 2023.

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za odnose s javnostima

STUDIJ diplomski sveučilišni studij Odnosi s javnostima

PRISTUPNIK Jelena Cigrovski

MATIČNI BROJ 0200022170

DATUM 14. 6. 2023.

KOLEGIJ Istraživanje tržišta i tržišnih komunikacija

NASLOV RADA Istraživanje stavova obrazovnog osoblja o ulozi policije u preventivnim programima

MAH2 i PIA

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Research on the attitudes of educational staff about the role of the police in preventive programs MAH2 i PIA

MENTOR dr.sc. Dijana Vuković

ZVANJE Docentica

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc. dr. sc. Gordana Lesinger - predsjednica
2. izv. prof. dr. sc. Darijo Čerepinko - član
3. prof. dr. sc. Dijana Vuković - mentorica
4. doc dr. sc. Ivana Stanić - zamjenska članica
5. _____

Zadatak diplomskog rada

BROJ 265/OJ/2023

OPIS

Nasilje je društveni problem. Kao društvo dužni smo prema Konvenciji o pravima djeteta učiniti sve aktivnosti za prevenciju nasilja bilo kojeg oblika. Prevenciju nasilja potrebno je kontinuirano provoditi od najranije dječje dobi. Ukoliko je prevencija učinkovita smanjit će se i broj nasilnih pojava u društvu. Djeca uče od odraslih, a odrasli zaborave da ih djeca gledaju i oponašaju. Najteži dio bilo kojoj instituciji je ući u nečiji dom i podučavati roditelje kako bi trebali odgajati svoju djecu i kako bi se trebali ponašati, ali suradnja institucija kao što su škole, policija, ustanove socijalne skrbi, zdravstvo, sudovi i udruge koje su usmjerene na obitelj, djecu i mlade može utjecati na usmjeravanje djece u pravom smjeru, odnosno u smjeru življenja bez nasilja. Sukladno izneseom u radu je potrebno:

- * utvrditi ulogu policije u zajednici;
- * definirati karakteristike i vrste nasilje, te nasilje među mladima;
- * utvrditi specifičnost programa MAH2 i PIA;
- * istražiti stavove obrazovnog osoblja o ulozi i značaju programa protiv nasilja;
- * definirati zaključak.

ZADATAK URUČEN

23. 06. 2023.

POTVRIT MENTOR
Jana

Sažetak

Nasilje je društveni problem. Pregledavajući sve dostupne objave, članke, znanstvena istraživanja, literaturu, reklame te medijske napise svi koriste rečenicu „*Nasilje je društveni problem*“. To zaista i jest tako jer posljedice nasilja, bilo kojeg oblika, odražavaju se na veću grupu ljudi. Kao društvo dužni smo prema Konvenciji o pravima djeteta učiniti sve aktivnosti za prevenciju nasilja bilo kojeg oblika. Prevenciju nasilja potrebno je kontinuirano provoditi od najranije dječje dobi. Ukoliko je prevencija učinkovita smanjit će se i broj nasilnih pojava u društvu. Djeca uče od odraslih, a odrasli zaborave da ih djeca gledaju i oponašaju. Najteži dio bilo kojoj instituciji je ući u nečiji dom i podučavati roditelje kako bi trebali odgajati svoju djecu i kako bi se trebali ponašati, ali suradnja institucija kao što su škole, policija, ustanove socijalne skrbi, zdravstvo, sudovi i udruge koje su usmjerene na obitelj, djecu i mlade može utjecati na usmjeravanje djece u pravom smjeru, odnosno u smjeru življenja bez nasilja. Struktura ovog rada odnosi se na policiju u zajednici, obrazovnom osoblju osnovnih škola i načinima prevencije nasilja među djecom i mladima. Uloga policije u preventivnim programima MAH2 i PIA u cilju prevencije nasilja prema mišljenju obrazovnog osoblja je prihvaćena i smatraju ih bitnim predavanjima. Suradnja policije i obrazovnog osoblja je poželjna i ostvariva, a uvođenjem policije u zajednici suradnja se osnažuje reagiranjem i usmjeravanjem u načine rješavanja problema. Uloga policije u zajednici nakon skoro 20-ak godina rada dobila je svoj smisao i prihvaćenost od strane društva kao i poboljšanje odnosa lokalne zajednice u rješavanju problema. Daljnjim djelovanjem i kontinuiranim provođenjem programa MAH2 i PIA pokušat će se smanjiti broj nasilnih ponašanja među djecom i mladima.

Ključne riječi: *prevencija nasilja, obrazovno osoblje, policija u zajednici, preventivni programi, djeca i mladi.*

Abstract

Violence is a social problem. Reviewing all available publications, articles, scientific research, literature, advertisements and media articles, they all use the sentence "Violence is a social problem". This is indeed so because the consequences of violence, of any form, are reflected on a larger group of people. As a society, according to the Convention on the Rights of the Child, we are obliged to do all the activities for the prevention of violence of any form. Prevention of violence must be carried out continuously from the earliest childhood. If prevention is effective, the number of violent incidents in society will also decrease. Children learn from adults, and adults forget that children are watching and imitating them. The hardest part of any institution is to go into someone's home and teach parents how they should raise their children and how they should behave, but the cooperation of institutions such as schools, police, social welfare institutions, health, courts and family-oriented associations, children and young people can influence the direction of children in the right direction, i.e. in the direction of living without violence. The structure of this paper refers to community police, educational staff of primary schools and ways to prevent violence among children and young people. According to the opinion of the educational staff, the role of the police in preventive programs MAH2 and PIA in order to prevent violence is accepted and they are considered important lectures. Cooperation between the police and educational staff is desirable and achievable, and by introducing the police into the community, cooperation is strengthened by reacting and guiding ways to solve problems. The role of the police in the community after almost 20 years of work has gained its meaning and acceptance by society, as well as the improvement of local community relations in solving problems. Further action and continuous implementation of the MAH2 and PIA programs will try to reduce the number of violent behaviors among children and young people.

Keywords: violence prevention, educational staff, community police, preventive programs, children and youth.

Sadržaj

1.	UVOD.....	1
1.1.	Problem i predmet istraživanja.....	1
1.2.	Ciljevi i hipoteze rada	2
1.3.	Izvori i metode prikupljanja podataka.....	3
1.4.	Struktura rada.....	3
2.	ULOGA POLICIJE U ZAJEDNICI.....	5
2.1.	Tradicionalni policijski model.....	5
2.2.	Definicija i značaj policije u zajednici.....	6
2.3.	Fokus policije na probleme u lokalnoj zajednici kao suština policijskog posla	8
2.4.	Efikasnost kao krajnji cilj	10
3.	NASILJE U ŠKOLAMA I MEĐU MLADIMA.....	11
3.1.	Definicija i pojam nasilnog ponašanja.....	11
3.2.	Uzroci nasilnog ponašanja.....	15
3.2.1.	<i>Karakteristike nasilnika</i>	16
3.2.2.	<i>Žrtve i posljedice nasilnog ponašanja</i>	17
4.	PROGRAM PREVENCIJE	20
4.2.	Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama.....	20
4.3.	Konvencija o pravima djeteta	21
4.4.	Uloga programa prevencije nasilja u osnovnim školama	22
4.5.	Preventivne mjere na razini škole.....	24
4.6.	Uloga i značaj obrazovnog osoblja	25
4.7.	Prevenција kroz partnerstvo policije i učitelja, nastavnika, pedagoga, ravnatelja u provođenju programa prevencije.....	26
5.	STUDIJA SLUČAJA: MAH2 I PIA.....	28
5.1.	Program prevencije <i>Mogu ako hoću 2</i>	28
5.1.1.	<i>Specifičnost programa prevencije Mogu ako hoću 2</i>	29
5.1.2.	<i>Provedba programa prevencije Mogu ako hoću 2</i>	29
5.2.	Program prevencije <i>Prevenција i alternativa</i>	29
5.2.1.	<i>Specifičnost programa prevencije Prevenција i alternativa</i>	30
5.2.2.	<i>Provedba programa prevencije Prevenција i alternativa</i>	30
5.3.	Rezultati provedbe programa <i>Mogu ako hoću 2</i> i <i>Prevenција i alternativa</i>	31
6.	METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	32
6.1.	Predmet i problem istraživanja.....	32
6.2.	Ciljevi i hipoteze istraživanja	32
6.3.	Varijable istraživanja.....	34

6.4. Metode istraživanje	34
6.5. Diskusija rezultata istraživanja.....	35
6.6. Ograničenja istraživanja	57
6.7. Zaključak istraživanja	57
7. ZAKLJUČAK	61
LITERATURA	63
POPIS ILUSTRACIJA.....	66

1. UVOD

Nasilje je pojava koja izaziva najviše negativnih osjećaja kod čovjeka. Osjećaj straha, nelagode, odbačenosti samo su neki od loših osjećaja koje izaziva nasilje. Nažalost, nasilje dovodi i do raznih psihičkih bolesti kao što su anksioznost, depresija, bipolarni poremećaj i drugo. Društvo ima važnu ulogu u prevenciji nasilja, osudi nasilnika i pružanju pomoći žrtvi. Nasilničko ponašanje učenika događa se, kako izvan škole, tako podjednako i u školskim ustanovama. Škola, kao i policija je tu da bi prevenirala takvo nasilje. Prevencija nasilja jedan je od ključnih djelovanja za smanjenje nasilnih ponašanja kao i posljedica koje mogu ostaviti na žrtvi nasilja. Djeca su također subjekti u nasilju, nažalost najčešće kao žrtve, ali i među njima se nalaze nasilnici koji svojim ponašanjem povrjeđuju svoje vršnjake ili članove obitelji. Kako bi se djecu od što ranije dobi upoznao s oblicima nasilja kao i posljedice koje nastupaju samim nasiljem državne institucije kao i razne udruge izradile su mnoge preventivne projekte koji se provode u osnovnim i srednjim školama. Među tim projektima Ministarstvo unutarnjih poslova u sklopu projekta „Policija u zajednici“ provodi preventivne programe „*Mogu ako hoću 2 – MAH2*“ i „*Prevencija i alternativa – PIA*“. MAH2 usmjeren je na roditelje učenika 6. razreda osnovnih škola dok je PIA usmjerena na učenike 6. razreda osnovne škole. Kada su učenici u pitanju obrazovno i stručno osoblje osnovnih škola ima važnu ulogu kod prevencije nasilja među djecom i mladima. Cilj ovoga rada je ispitati stavove obrazovnog osoblja o ulozi policije u preventivnim programima MAH2 i PIA i njihovu korisnost u prevenciji nasilja među djecom i mladima. Nadalje, cilj rada je ukazati na nužnost međusobne suradnje škola kao ustanova obrazovanja i policije u cilju suzbijanja nasilja među generacijom čije odrastanje obilježava pandemija Covid-19, rat u Ukrajini, izbjeglice koje dolaze iz Sirije, vrijeme moderne tehnologije te virtualne stvarnosti.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Problem nasilja među djecom oduvijek je bilo pitanje od kuda ono dolazi. Susretanje s nasiljem i agresijom postao je jedan od glavnih negativnih utjecaja na mlade generacije ovog vijeka. Nasilje koje se odvija u školama tako negativno djeluje na cjelokupnu školsku klimu, ometa učenikov rad i razvoj. Takav oblik antisocijalnog ponašanja i zlostavljanja pogađa sve socioekonomske, geografske i rasne dijelove društva. Raznim istraživanjima dokazano je da taj problem dolazi iz svih okruženja u kojima se djeca nalaze, od obitelji, škole, raznih grupa

društava, društvenih mreža, prijateljstava kao i na samoj ulici. Kako bi se djecu osvijestilo o oblicima i posljedicama nasilja na nivou Republike Hrvatske provodi se mnogo preventivnih projekata od strane državnih institucije kao što su Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo unutarnjih poslova i Udruga koje su usmjerene na djecu, mlade i obitelji. U ovom radu predmet istraživanja su preventivni programi MUP-a odnosno policije i to: „*Mogu ako hoću 2*“ – MAH2 i „*Prevenција i alternativa*“ – PIA.

MAH2 provodi se u osnovnim školama i namijenjeno je za roditelje 6. razreda, dok je PIA namijenjena učenicima 6. razreda. Oba preventivna programa usmjerena su na zlouporabu opojnih droga, alkohola i nasilja među mladima te upoznavanje roditelja i učenika o vrstama tih pojava kao i posljedica koje nastaju asocijalnim ponašanjem djece.

Preventivni programi MAH2 i PIA na području Grada Zagreba prije pandemije Covid-19 provodili su se od strane policijskih službenika – kontakt policajaca svake školske godine na način da su isti ostvarivali kontakt sa stručnim osobljem osnovnih škola i dogovarali termine održavanja predavanja. Pojavom pandemije Covid-19 svi preventivni programi policije koji se trebaju provoditi u školama su bili obustavljeni zbog naloženih mjera od strane Stožera civilne zaštite što je dovelo do dvogodišnjeg prestanka rada na prevenciji nasilja među djecom. Predmet ovog istraživanja jest ispitivanje stavova obrazovnog osoblja o ulozi policije u preventivnim programima MAH2 i PIA.

1.2. Ciljevi i hipoteze rada

Cilj ovog istraživanja je dobivanje pozitivnog/negativnog mišljenja obrazovnog osoblja osnovnih škola na području Grada Zagreba o preventivnim programima policije MAH2 i PIA, odnosno jesu li programi korisni u prevenciji nasilja među učenicima te ima li učinkovitosti u zajedničkoj suradnji obrazovnog osoblja, policije i roditelja na suzbijanje svih oblika nasilja kao i osvještavanje učenika i roditelja o posljedicama nasilja.

Postavljene hipoteze rada koje će se empirijskim dijelom istraživanja potvrditi ili opovrgnuti:

Hipoteza H1: Preventivni program PIA usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola.

Hipoteza H2: Preventivni program MAH2 usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola radi uključivanja roditelja kod suzbijanja vršnjačkog nasilja.

Hipoteza H3: Obrazovno osoblje osnovnih škola smatra preventivne programe policije MAH2 i PIA važnom aktivnošću u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.

Hipoteza H4: Prema mišljenju obrazovnog osoblja osnovnih škola nakon održanog predavanja PIA od strane policijskog službenika učenici postanu aktivniji u razgovorima o posljedicama nastalih nasiljem.

Hipoteza H5: Obrazovno osoblje smatra održavanje predavanja MAH2 poticajnim za bolju suradnju roditelja, obrazovnog osoblja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.

1.3. Izvori i metode prikupljanja podataka

Za potrebe pisanja diplomskog rada korištena je sekundarna metoda proučavanjem literature, odnosno u dostupnim knjigama, člancima i izvorima podataka na internetskim stranicama. Također je korištena i primarna metoda odnosno provedeno je istraživanje uz pomoć anketnog upitnika izrađenog u *Google forms* aplikaciji na ciljanoj skupini gdje su podaci obrađeni u SPSS programu te su doneseni određeni zaključci vezani uz postavljene hipoteze i ciljeve diplomskog rada.

1.4. Struktura rada

Rad je podijeljen u sedam cjelina koje se međusobno nadopunjuju.

Prvo poglavlje naziva je *Uvod* i isto se sastoji od sažetka u kojem se navode ključne riječi rada nakon čega slijedi Uvod s razradom teme rada gdje su definirani problem i predmet istraživanja kao i ciljevi i hipoteze koje će se potvrditi ili opovrgnuti provedenim istraživanjem.

Drugi dio rada je razrada teorije i postavljenih definicija o ulozi policije u zajednici s usporedbom na tradicionalni policijski model koji je prethodnica modela policije u zajednici kao i fokus i efikasnost policijskog djelovanja u sklopu modela *Policija u zajednici*.

Nasilje u školama i među mladima naziv je trećeg poglavlja koje je usmjereno na temeljne pojmove nasilja u školama i među mladima, koji su uzroci nasilnog ponašanja, karakteristike nasilnika, ali i tko su žrtve te posljedice nasilnog ponašanja.

Četvrto poglavlje rada naziva je *Program prevencije* opisuje na koje načine škole provode programe prevencije u osnovnim školama ponajviše programe koji se odnose na prevenciju nasilja kao jednog od težih oblika pojava među djecom i mladima.

Peti dio odnosi se na studiju slučaja MAH2 i PIA gdje se iznose specifičnosti programa i raniji rezultati provedbe istih dobivenih istraživanjem.

Šesti dio sastoji se od prikupljenih primarnih podataka za potrebe diplomskog rada gdje su prikazani dobiveni rezultati provedenim istraživanjem na ciljanoj skupini, to jest obrazovnom osoblju osnovnih škola na području Grada Zagreba i zadnje poglavlje rada je *Zaključak*.

2. ULOGA POLICIJE U ZAJEDNICI

Policija u zajednici je projekt kojim se želi promijeniti naslijeđeni tradicionalni model djelovanja policije na način da ostvari važnu ulogu u društvu i zajednici u kojoj djeluje. Prvenstveno se policija trebala usmjeriti na rješavanje problema u jednoj užoj zajednici, kvartu ili naselju. Važan element je ostvarivanje suradnje s građanima, ali i institucijama s kojima bi zajedničkim snagama rješavali nastale probleme u zajednici. Policija u zajednici znači otvorenost policije prema građanima i pomaganje istima kroz primarno preventivno djelovanje. Uz navedene ciljeve promjena shvaćanja policajaca da njihovo djelovanje ne treba biti samo represivno bio je još jedan od ciljeva koji se želio postići projektom policije u zajednici.

2.1. Tradicionalni policijski model

Tradicionalni policijski model usmjeren je na kriminal i provedbu zakona, reaktivno postupanje, reakciju policije samo na zahtjev građana odnosno pružanje intervencija po pozivu dok se uspjeh mjeri brojem otkrivenih kaznenih djela i ostvaruje slabu suradnju policije i zajednice. (Borovec, 2013:31) Prioritet tog modela je sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela, održavanje javnog reda i mira, privođenje počinitelja nadležnim tijelima i drugi poslovi koji su propisani Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima. Policijski službenici rade u smjenskom sustavu što znači pokrivanje postajnog područja od 0-24 sata čime se očekuje što brža reakcija policajaca na poziv građana. Sama prisutnost policajaca u odori na terenu smatra se preventivnim djelovanjem dok se zapravo radi o represiji i kontroli policije. (Cajner Mraović, 2003:15)

Tradicionalni policijski model zadržan je preko stotinu godina te se dovodi u pitanje njegova održivost obzirom na zahtjeve zajednice koji su više usmjereni u traženje pomoći rješavanja problema devijantnih ponašanja, nasilja, uništavanja javne imovine i drugo. (Champion, Rush, 2003:42)

Ustrojem londonske Metropolitan police koju je utemeljio Sir Robert Peel 1829. godine, policija se razvijala kroz tri razdoblja i to (Borovec i suradnici, 2013:10):

- Političko razdoblje (prije 1930. godine)
- Profesionalno razdoblje (od 1930. do 1980. godine)
- Razdoblje policije u zajednici (od 1980. do danas)

Treće razdoblje je početak promjena u kojem policija postaje javna služba u demokratskom društvu. U Hrvatskoj je 2002. godine pokrenuta djelomična reorganizacija ustrojavanjem kontakt policajaca.

Tradicionalni model bit će uvijek prisutan kao osnovni način rada policije. Važniju ulogu preuzima model policije u zajednici koji je usmjeren na suradnju lokalne zajednice i policije radi rješavanja i suzbijanja devijantnih ponašanja u društvu. U prijevodu, građani sve više traže *prijatelja* u policajcu koji bi rješavao njihove probleme kao što su problemi parkiranja, grafita po zgradama i objektima, prosjačenje, radno vrijeme ugostiteljskih objekata, uništavanje dječjih parkova i nasilja među djecom i mladima. (Cajner Mraović, Faber, Volarević, 2003:16) Posljednjih nekoliko desetljeća naglašava se potreba za razvojem novih pristupa policijskom radu koji se usredotočuju na prevenciju kriminala i povećanja povjerenja građana u policiju.

2.2. Definicija i značaj policije u zajednici

„Policija u zajednici je nova filozofija policijskog djelovanja utemeljena na ideji da policijski službenici i građani rade zajedno te da na različite kreativne načine rješavaju aktualne probleme na razini lokalne zajednice koji su vezani uz kriminal, strah od kriminala te različite oblike društvenih poremećaja“ (Cajner Mraović, Faber, Volarević, 2003:1 prema Trojanowicz, Bucqueroux, 1990:5) Prema toj definiciji može se reći da se policijske službenike treba usmjeriti da prihvaćaju tuđe mišljenje i savjete, a koji su za dobrobit lokalne zajednice. Otvorenost prema građanima jedan je od segmenata koji prekida granicu između tradicionalnog modela policijskog djelovanja i policije u zajednici. Možda je to jedan od težih načina funkcioniranja zbog sveobuhvatnosti zakonskih akata po kojima policija postupa. Znanje je važan čimbenik u lakšoj komunikaciji policije s građanima i lokalnom zajednicom, a stječe se stalnom edukacijom, iskustvom, a nažalost ponekad i pogreškama.

Prema Champion, Rush (2003:19-21) rad policije u zajednici veže se uz tri sintagme:

1. Rad policije koji je baziran u zajednici - to je jasan naglasak rada policije povratkom ljudima u lokalnoj zajednici ostvarivanjem kontakta.
2. Problemski usmjeren rad policije - prepoznavanje problema koji se pojavljuje u jednoj zajednici i strategijski pristup policije u rješavanju tih problema suradnjom sa zajednicom.
3. Timski rad policije - interakcija policije i građana može se nazvati timskim radom policije u zajednici.

Za ostvarivanje učinkovitosti policije i očekivanja zajednice policijski službenici koriste tri modela (1) klasični policijski model koji ima represivni karakter jer je fokus na otkrivanju kažnjivih radnji i hvatanju počinitelja kaznenih djela i prekršaja, (2) model održavanja reda kojim je naglašena prevencija i isti primjenjuju većinom policijski službenici u odori i (3) uslužni model u kojem je naglašena uloga policajca - pomagača u održavanju reda i rješavanju problema zajednice i pojedinaca. (Pušeljić, Jelenski, 2007:8)

Policija u zajednici ima nekoliko ključnih značajki među kojima su (Borovec i suradnici, 2013:13-22):

- *Vidljivost policije* - povećava povjerenje građana u policiju, vidljivost policije potiče pozitivno mišljenje građana kao i osjećaj sigurnosti.
- *Osjećaj sigurnosti građana* - ostvaruje se primarno vidljivost policije u zajednici jer policija prvenstveno ima odgovornost izazvati osjećaj sigurnosti kod građana neovisno imaju li izravni kontakt s istima ili ne.
- *Policija - javni servis građana* - policija je izravno odgovorna javnosti i samo iz tog razloga ne smije se zanemariti njezino mišljenje. U tom segmentu važno je ostvariti ravnotežu između provedbe zakona i javnog servisa, to jest treba biti pristupačna i kompetentna.
- *Prevencija* - preventivne mjere obuhvaćaju sve aktivnosti usmjerene na smanjenje kriminaliteta i povećanje osjećaja sigurnosti kod građana. Osim smanjenja kriminaliteta prevencija je usmjerena i na druge oblike antisocijalnog ponašanja kao što su nasilje, oštećenje imovine, pijančevanje u kvartu i slično. Važno je da su građani upoznati s aktivnostima koje provodi policija jer mjere prevencije daju loše rezultate ako građani ne znaju za njih.
- *Suradništvo policije i zajednice* - fokus je na poboljšanju odnosa policije i građana stvaranjem i uspostavom suradničkog odnosa između ljudi koji žive i rade u zajednici. Uspješna suradnja ima devet sastavnica od kojih su isti interes za rješavanje problema, povjerenje između suradnika, zajednička vizija i ciljevi, stručnost za rješavanje problema, timski rad, otvorena komunikacija, motiviranost, definiranje načina provedbe te plan djelovanja.
- *Povjerenje građana u policiju* - povjerenje nije važno samo zbog dojma koji građani stječu, već i spremnost za zajedničku suradnju. Teret odgovornosti za stjecanje povjerenja imaju rukovoditelji. Povjerenje u policiju gradi se na osobnoj i

institucionalnoj razini. Postoje četiri dimenzije povjerenja u policiju, a to su prioriteti, sposobnost, neovisnost i poštovanje.

Prema Butković, Valenta i Tišma (2016) policija u zajednici nije samo promjena ponašanja i postupanja policijskih službenika, ona ima za zadatak donijeti promjene i u stilovima rukovođenja tj. da rukovoditeljima statistički podaci o otkrivanju kažnjivih djela i izdanih kazni ne budu jedino mjerilo učinkovitosti policije, već da to bude i povećanje povjerenja građana u policiju i istinski osjećaj sigurnosti. (Butković, Valenta, Tišma, 2016:398)

Policijski rukovoditelji svjesni sve veće osviještenosti građana o ljudskim pravima kao i činjenice da su građani najviše osjetljivi na nasilje koje više nije privatni, već društveni problem, a koji mediji često prikazuju kao da je nasilje rezultat neučinkovitosti policije, prihvatili su reorganizaciju i ustrojavanje policije u zajednici i činjenicu da učinkovitost policijskog djelovanja više nisu samo statistički podaci o represivnom djelovanju već da je to i rješavanje problema u lokalnoj zajednici. (Cajner Mraović, Faber, Volarević, 2003:4)

Navedene ključne značajke i sintagme policije u zajednici usmjerene su na suradnju, povjerenje i rješavanje problema približavanjem policije građanima i ostvarivanje kontakta s institucijama s kojima zajedničkim djelovanjem može utjecati na što bolji odnos policije i zajednice, a time i *osvijetliti obraz* policije. Među prvim policijskim službenicima koji su počeli primjenjivati model policije u zajednici su kontakt policajci. Oni su određeni da svoju djelatnost obavljaju kao pješačka ophodnja i da se jedan kontakt policajac odredi samo za jedno područje, odnosno kvart u kojem bi građani stekli povjerenje u istoga, a time i funkciju preventivnog djelovanja i povezivanje policije sa zajednicom. Zbog djelovanja na manjem području kontakt policajac je od građana dobio još ime *kvartovski policajac*.

2.3. Fokus policije na probleme u lokalnoj zajednici kao suština policijskog posla

Uspoređujući tradicionalni policijski model i policiju u zajednici na pitanje *Što je fokus policijskog djelovanja?* svaki model daje drugačiji odgovor. Policija u zajednici daje odgovor da je fokus usmjeren na izgradnju zajednice i poboljšanje kvalitete života kroz prevenciju kriminaliteta. Uspješnim policijskim djelovanjem smatra se aktivno uključivanje u život zajednice i rješavanje problema, a ne samo suzbijanje kriminaliteta i provođenje zakona, suradnjom s građanima i institucijama, koje djeluju na lokalnoj razini. (Cajner Mraović, Faber, Volarević, 2003:33)

Prema Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima poslovi policije su (<https://www.zakon.hr/z/173/Zakon-o-policijskim-poslovima-i-ovlastima> NN 70/19):

- Zaštita života, prava, slobode, sigurnosti i nepovredivosti osobe
- Zaštita javnog reda i mira te imovine
- Sprječavanje kaznenih djela i prekršaja, njihovo otkrivanje i prikupljanje podataka o tim djelima i počiniteljima
- Traganje za počiniteljima kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti i prekršaja i njihovo dovođenje nadležnim tijelima
- Traganje za imovinskom koristi stečenom kaznenim djelom
- Protueksplozijska zaštita
- Poslovi sa strancem
- Nadzor državne granice
- Poslovi zaštite zračnog prometa propisani posebnim zakonom
- Poslovi na mogu i unutarnjim plovnim putovima iz nadležnosti policije
- Osiguranje i zaštita osoba, objekata i prostora
- Postupanje s uhićenikom i pritvorenikom

Iz popisa policijskih poslova ističu se riječi sprječavanje, nadzor i zaštita što u fokus policije stavlja brigu za građane i njihovu imovinu kao i pomaganje u ostvarivanju njihovih prava. (Cajner Mraović, Puhovski, 2005:9)

Kako bi se rješavali problemi koji su suština policijskog posla koristi se model pružanja usluga koji ima specifične karakteristike kao što su decentralizirani stil rukovođenja, naglasak na diskreciju i povjerenje u pojedinačnom odlučivanju, prioritet preventivnih mjera, razvoj i unapređenje sposobnosti, proširenje uloge policajca, kvalitetna obuka kao i stimuliranje policijskih službenika za kvalitetnije obavljanje poslova u lokalnoj zajednici. Poticanje rukovoditelja da policajac djeluje na navedeni način postiže se zadovoljstvo i produktivnost policajca što može prenijeti na osobe u lokalnoj zajednici kojima je na usluzi. (Champion, Rush 2003:37 i 42)

Fokus policije uvođenjem modela *Policija u zajednici* usmjerava se na probleme u lokalnoj zajednici. Pod time se smatraju svi događaji i devijantna ponašanja koja lokalna zajednica smatra problemom bez da je to definirano od strane policije kao problem. Policija je ta koja usmjeravanjem i djelovanjem u suradnji sa zajednicom poduzme sve mjere i radnje radi uklanjanja problema. Među tim problemima je i nasilje koje se preventivnim djelovanjem može

spriječiti, ali i ublažiti posljedice, možda ponekad i potaknuti žrtvu da prijavi nasilje čak i ako je počinjeno prije više godina.

2.4. Efikasnost kao krajnji cilj

Ocjena efikasnosti policijskog djelovanja trebala bi biti prepuštena građanima načelom odobravanja javnosti. Efikasnost bilo kojeg djelovanja trebala bi biti sagledana s realne strane. Uključivanjem policije u zajednici ponekad dovedu do nezadovoljstva građana ako problem nije riješen kako su oni očekivali što je rezultat nepostojanja realnosti. Policija koja je usmjerena na rješavanje problema ima utjecaj na pet različitih razina: 1) potpuna eliminacija problema; 2) redukcija broja incidenata; 3) redukcija ozbiljnosti, odnosno štetnosti posljedica incidenata; 4) kreiranje metoda za bolje suočavanje s incidentima; 5) micanje problema iz policijskog fokusa. Rijetki su problemi koji se mogu potpuno eliminirati i među njima sigurno nisu prosjačenje, nasilje, remećenje javnog reda i mira, ali zato se svaki problem može reducirati do ostvarivanja zadovoljstva građana u lokalnoj zajednici što dovodi do povećanja osjećaja sigurnosti i povjerenja u policiju. Peti utjecaj nije zadovoljavajući ako se nije našla institucija koja može riješiti problem i tu se pokazuje efikasnost policije u suradnji s drugim institucijama školama, domovima zdravlja, hitnom medicinskom pomoći, komunalnim redarstvom, državnim inspektoratom, veterinarskom inspekcijom, zavodima za socijalnu skrb, skloništima za životinje i mnogim drugima. (Cajner Mraović, Faber, Volarević, 2003:28-30)

Policijska efikasnost važan je aspekt vrednovanja i praćenja djelovanja policije u zajednici jer se ona treba znati mijenjati obzirom na stalne promjene društva kako bi uspješno obavljala svoj posao. Isto tako vrednovanje policijske efikasnosti uključuje ispitivanje subjektivne sigurnosti građana, smanjenje straha od kriminala, zadovoljstvo građana prvenstveno žrtava pružanjem usluga, dostupnost policije građanima. (Borovec, 2013:25)

3. NASILJE U ŠKOLAMA I MEĐU MLADIMA

Nasilje je pojava koja zaslužuje svaku osudu okoline, društva, zajednice i cijelokupne populacije. Definiranje pojma *nasilje* obuhvaća sve oblike namjernih ponašanja jedne osobe kojima se izaziva loš, uznemirujući, negativni osjećaj kod druge osobe. Nasilje u školama i među mladima globalni je problem kojim se bavi i Svjetska zdravstvena organizacija. Stalnim istraživanjima, izradom projekata prevencije i poticanjem na edukaciju svih sudionika koji mogu utjecati na smanjenje nasilja među mladima želi se postići eliminacija problema nasilja od najranije dobi djeteta. Svaka osoba ima odgovornost prema djeci, a pozitivnim primjerom ponašanja i odnosa prema drugim osobama može potaknuti dijete da širi dobro na ovome svijetu i da nauči da je nasilno ponašanje osuđujuće i kažnjivo.

3.1. Definicija i pojam nasilnog ponašanja

„Nasilje je svako ponašanje kojem je cilj nanošenje štete drugoj osobi, to je namjerno korištenje fizičke snage i moći prijetnjom ili akcijom prema samome sebi, drugome ili grupi ljudi što može rezultirati ozljedom, smrću, psihološkim posljedicama ili nerazvijenosti.“ (Žilić, Janković prema WHO 2016:69).

„Nasilje među mladima odnosi se na nasilje koje se događa među osobama u dobi od 10 do 29 godina koje nisu povezane, a koje se možda poznaju. Obično se odvija izvan kuće. Uključuje niz djela, od nasilničkog ponašanja, kako izvan njega tako i na mreži, i fizičke borbe, do težeg seksualnog i fizičkog napada do ubojstva.“ (WHO [Violence Info – Youth violence \(who.int\)](#) preuzeto: 22.05.2023.)

Prema Bilić (2018) *„Nasilje je štetna akcija koja može ugroziti život, zdravlje i dostojanstvo čovjeka, a iskazuje se u različitim oblicima.“* (Bilić 2018:16)

Nasilje se dijeli u tri kategorije (Bilić, 2018:16 prema WHO, 2002.):

1. Samousmjereni nasilje - odnosi se na samoranjavanje i suicid
2. Kolektivno nasilje - počinjeno od veće skupine pojedinaca, političko i ekonomsko
3. Interpersonalno nasilje - dijeli se na nasilje u obitelji, nasilje u školi ili vršnjačko nasilje ili nasilje u zajednici

Osim navedenih kategorija, nasilje se dijeli i na fizičko, psihičko, relacijsko, seksualno, verbalno, direktno, indirektno te elektroničko. Uz sve navedene definicije postoje još mnoge,

ali zajednički je da se nasilničkim ponašanjem želi steći moć zlostavljača nad žrtvom. (Goreta, 2022:2)

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji - *WHO* vrste nasilja su ubojstva, zlostavljanje djece, nasilje mladih, zlostavljanje starijih osoba, seksualno zlostavljanje i nasilje intimnih partnera prikazano u Slici 1. (*WHO Violence Info – A global knowledge platform for preventing violence (who.int)* preuzeto: 22. 5.2023. godine)

Slika br. 1. Vrste nasilja

Izvor: *WHO Violence Info – A global knowledge platform for preventing violence (who.int)* preuzeto: 22. 5.2023. godine

Prema *WHO* nasilje među mladima je globalni javnozdravstveni problem koji dramatično povećava troškove zdravlja, socijalne skrbi i pravosuđa i općenito potkopava strukturu društva. Osim smrti, ozljeda i psihičkih problema nasilje može dovesti do povećanja ostalih rizičnih ponašanja kao što su pušenje, zlouporaba droga i daljnje nasilje. *WHO* i partneri smanjuju nasilje među mladima kroz inicijativu koje pomažu identificirati, kvantificirati i odgovoriti na problem kroz programe za (1) prevenciju nasilja u školama, (2) skretanje pozornosti na razmjere nasilja među mladima i potrebu prevencije, (3) razvijanje smjernica za države članice, (4) podupiranje nacionalnog napora za sprječavanje nasilja među mladima i (5) suradnju s

međunarodnim agencijama i organizacijama za sprječavanje nasilja među mladima na globalnoj razini. (WHO https://www.who.int/health-topics/violence-against-children#tab=tab_3 preuzeto: 23. 5.2023.)

Procjenjuje se da se svake godine dogodi 200 000 ubojstava među mladima u dobi od 10 do 29 godina što ga čini četvrtim uzrokom smrti za ljude u toj dobnoj skupini. Između 2000. i 2016. godine stope ubojstava su se smanjile u većini zemalja. Napadi vatrenim oružjem češće završavaju smrtonosnim ozljedama, nego napadi šakama, nogama, noževima i drugim predmetima. Fizičke tučnjave i maltretiranje isto je često među mladima, a istraživanjem u 40 zemalja pokazalo je da je u prosjeku 42% dječaka i 37% djevojčica bilo izloženo maltretiranju. Ubojstva mladih i nasilje bez smrtne posljedice pridonose globalnom teretu ranije smrti, invaliditetu, doživotnom utjecaju na psihološko i socijalno funkcioniranje osobe što utječe na obitelj, prijatelje i zajednicu žrtve. (WHO <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/youth-violence> preuzeto: 23. 5.2023. g)

Bilić prema Olweus: „*vršnjačko nasilje definira kao namjerno, neprijateljsko, ponavljano ili trajno djelovanje od strane jednog ili više učenika, nejednake stvarne ili percipirane fizičke snage, odnosno psihološke ili socijalne moći zbog čega dijete trpi tjelesnu i/ili emocionalnu štetu, a nemoćno je da se odupre i samo obrani.*“ (Bilić, 2018:36) Olweus je izdvojio tri temeljna kriterija definiranja vršnjačkog nasilja i to: (Bilić, 2018:37):

1. Namjerni negativni postupci
2. Ponavljanje
3. Neravnoteža snage ili moći

Oblici vršnjačkog nasilja dijele se na klasično i elektroničko nasilje ili izravno i neizravno. Vrste klasičnog nasilja su fizičko, verbalno, spolno, ekonomsko i kulturno, a koristi se i engleski naziv *bullying*. Elektroničko nasilje pojavilo se pojavom moderne tehnologije, to jest mobitela i interneta, i brzom razvoju društvenih mreža kojima djeca imaju dostupnost. (Bilić, 2018:40) Načini nasilja među djecom mogu biti različitog oblika kao što je odbijanje komuniciranja, izoliranje učenika - žrtve iz igara, izleta, aktivnosti. (Zloković, 2004:2013)

Na Slici br. 2. prikazana je ilustracija u kojoj je samo jednom porukom poslanoj putem mobitela pokrenuto vršnjačkog nasilja prema jednoj osobi. Ponekad osoba to počini ne razmišljajući o posljedicama, a ponekad je to namjerno i učestalo.

Ne potiči nasilje i ne sudjeluj u njemu. Pomozi žrtvi!

Slika br. 2. Ilustracija elektroničkog vršnjačkog nasilja

Izvor: https://edutorij.e-skole.hr/share/proxy/alfresco-noauth/edutorij/api/proxy-guest/79a7c4da-1347-41b5-90ab-34429cec7d8c/html/563_elektronicko_nasilje.html

preuzeto: 23. 5.2023.

Na Slici br. 3. prikazana je ilustracija fizičkog i verbalnog vršnjačkog nasilja koje pripada u klasične oblike nasilja.

Slika br. 3. Ilustracija verbalnog i fizičkog vršnjačkog nasilja

Izvor: https://edutorij.e-skole.hr/share/proxy/alfresco-noauth/edutorij/api/proxy-guest/79a7c4da-1347-41b5-90ab-34429cec7d8c/html/563_elektronicko_nasilje.html :

preuzeto: 23. 5.2023.

3.2. Uzroci nasilnog ponašanja

Uzroci nasilnog ponašanja dijele se na osobne čimbenike nasilnika, na čimbenike unutar bliskih odnosa i na čimbenike unutar zajednice i šireg društva. Prema *WHO* (<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/youth-violence> preuzeto: 23.5.2023.) navedena tri čimbenika rizika odnosno uzroka nasilnog ponašanja opisuje kao:

1. Čimbenici rizika unutar pojedinca
  - Nedostatak pažnje, hiperaktivnost, poremećaji ponašanja i drugo
  - Rano uzimanje alkohola, droga i cigareta
  - Niska inteligencija
  - Mala predanost školi
  - Upletenost u kriminal
  - Nezaposlenost
  - Izloženost nasilju u obitelji
2. Čimbenici rizika unutar bliskih odnosa
  - Loše praćenje i nadzor od strane roditelja
  - Oštre, labave ili nedosljedne roditeljske disciplinske mjere
  - Niska razina privrženosti roditelja i djece
  - Neuključenost roditelja u aktivnosti djece
  - Roditelji korisnici droga ili kriminala
  - Depresija roditelja
  - Niska primanja roditelja
  - Nezaposlenost
  - Druženje s delinkventima
3. Čimbenici rizika unutar zajednice i šireg društva
  - Pristup i zlouporaba alkohola
  - Pristup i zlouporaba vatrenog oružja
  - Bande i lokalna opskrba drogama
  - Visoka nejednakost u dohotku
  - Siromaštvo
  - Kvaliteta upravljanja državom.

Gledajući popis čimbenika sve tri vrste vezane su uz obitelj. Pojavom nasilja u obitelji dijete može biti potaknuto da i ono postane nasilnik izvan kuće, odnosno na ulici ili u školi.

Zbog loše komunikacije i nezainteresiranosti roditelja, bilo zbog depresije ili jednostavno zbog loših socioekonomskih prilika, za odgoj djeteta također može potaknuti dijete da bude nasilno kako bi dobilo pažnju koju nažalost ne dobiva od roditelja. I kao treći rizik unutar zajednice ukoliko dijete potječe iz siromašne obitelji ili ima pristup vatrenom oružju svojih roditelja također može potaknuti dijete da bude nasilnik ukoliko je još prisutan i čimbenik lošeg nadzora roditelja nad djecom. (Bilić, 2018:211-213)

Prema Bilić (2018) „*individualni čimbenici rizika vršnjačkog nasilja koji se odnose i na počinitelja i na žrtvu su dob, spol, fizička obilježja npr. pretilost, intelektualne osobine, samopoštovanje, emocionalne i socijalne osobine, empatija, moralne osobine, vrijednosti i stavovi i specifične teškoće npr. ADHD.*“ (Bilić, 2018:141) Ulogu u uzrocima ponašanja imaju sve odrasle osobe koje se sudjeluju u djetetovom odrastanju ponajviše obitelj, odnosno roditelji. Ponašanje roditelja, braće i sestara unutar kuće posebice nasilno ponašanje, dijete shvaća kao prihvatljivo i prenosi ga i izvan kuće odnosno u vrtić ili u školu. (Krapić Ivuša prema Olweusu, 2016:10)

Mediji su također jedan od uzroka vršnjačkog nasilja. Djeca danas najviše koriste elektroničke medije za gledanje filmova, crtanih filmova, igranje računalnih igrica, komuniciranje putem društvenih mreža i na isto odvajaju puno svog slobodnog vremena. Prema studijama i do 7 sati dnevno. Gledanje nasilnih sadržaja u vrtićkoj dobi dovodi do nasilnog ponašanja u dobi od 6. do 11. godine. (Bilić, 2018:288-290) Za nasilje na internetu ili putem mobitela koristi se naziv *Cyberbullying* i taj oblik obuhvaća situacije kada je dijete ili tinejdžer izložen napadu drugog djeteta i dijeli se na dvije vrste: (1) izravan napad i (2) napad preko posrednika. Izravan napad uključuje slanje uznemirujućih poruka, krađom ili promjenom lozinke, objavljivanjem privatnih podataka ili laži, slanje uznemirujućih slika, slanje virusa, slanje pornografije, lažno predstavljanje i drugo. Posrednici zapravo nisu ni svjesni da su posrednici u zlostavljanju. Kao primjer može se izdvojiti da dijete koje je zapravo zlostavljač preko posrednikovog mobitela na prevaru dobivanjem lozinke iskoristi lakovjernost posrednika i šalje poruke kojima vrijeđa drugu djecu što rezultira svađom posrednika i djece koja su dobila poruke dok zlostavljač prođe nekažnjeno. ([Poliklinika za zaštitu djece](#) :preuzeto 28. 5.2023.)

3.2.1. Karakteristike nasilnika

Počinitelj nasilja je ono dijete koje inicira nasilje te namjerno i sustavno negativno djeluje najčešće na jednu žrtvu koja je bespomoćna. (Bilić prema Olweusu, 2018:305) Počinitelji

izravnog vršnjačkog nasilja su agresivni, fizički snažniji, samouvjereni, nagle ćudi, impulzivni, imaju potrebu za dominacijom i iskazivanjem snage, drski, prkosni, nisu strašljivi i nesigurni te su skloni izgovorima. (Bilić 2018:306) Počinitelji relacijskog nasilja su socijalno inteligentniji iako se ona veže uz pozitivne socijalne interakcije ona se može koristiti za stjecanje moći i utjecaja u skupini, a može se koristiti za nanošenje boli i štete drugima. Oni su socijalno kompetentni i to koriste za ostvarivanje osobnih ciljeva. Nalazi nekih istraživanja prikazuju povezanost između popularnosti i relacijskog nasilja. Ta vrsta nasilnika sposobna je okupiti istomišljenike i uvjeriti ih da povrijede, odbace ili ponize žrtvu pritom održavajući svoju poziciju i moć. (Bilić, 2018:311) Počinitelji elektroničkog nasilja dijele se na dvije skupine: (1) oni koji su i u stvarnosti ponašaju nasilno i (2) oni koji u stvarnosti nikada ne bi bili nasilni odnosno vani se ponašaju pristojno, imaju ugled, dobri su učenici, ali na internetu koriste anonimnost koja im omogućuje da budu nasilni. (Bilić, 2018:315)

Prema Coloroso (2004:38-39) nasilnici se dijele na sedam vrsta i to:

1. Samouvjereni nasilnik
2. Socijalni nasilnik
3. Potpuno uobraženi nasilnik
4. Hiperaktivni nasilnik
5. Nasilnik žrtva
6. Grupa nasilnika
7. Banda nasilnika

Zajednički elementi ponašanja svima su ostvarivanje moć - dominantnosti, omalovažavanje i iskorištavanje žrtve, nedostatak empatije, sebičnost, sklonost ozljeđivanju druge djece kada odrasle osobe nisu prisutne, slabije od sebe gledaju kao plijen, prenose svoje neadekvatnosti na žrtvu, negiraju odgovornost, ne shvaćaju posljedice svog nasilničkog ponašanja i željni su pažnje. (Coloroso, 2004:40) Stepanić navodi: *“najčešća obilježja napadača su prkos, eksplozivnost i slaba kontrola, potreba za kontrolom ostalih, sklonost konfrontaciji s odraslima, manjak empatije i nepoštovanjem pravila.”* (Stepanić 2019:3)

3.2.2. Žrtve i posljedice nasilnog ponašanja

„Žrtva je svako dijete kojem su zbog zlonamjernog i ponavljanih agresivnog i nasilnog ponašanja vršnjaka ugrožena temeljna prava i dobrobit.“ (Bilić, 2018:324) Zajedničko svoj djeci žrtvama je to da su ih izabrali nasilnici, oni su objekt prijezira i primatelji verbalne ili

fizičke agresije. Prema mitovima žrtve su slabe, nesigurne i traže da budu zlostavljane što omogućuje da se nasilne ne optužuje. (Coloroso, 2004:62)

Žrtve nasilja mogu biti gotovo svi (Coloroso, 2004:63):

- Najmlađe dijete u školi
- Traumatizirano dijete
- Dijete niskog samopouzdanja
- Dijete čija su ponašanja iritantna drugima
- Dijete koje se voli svađati
- Sramežljivo dijete
- Siromašno ili bogato dijete
- Dijete različito po rasi, spolu, seksualnoj orijentaciji ili vjeri
- Dijete koje se ne priklanja normama i drugo.

Problem koji se javlja kod otkrivanja djece žrtve nasilja je taj da često ne žele reći roditeljima da ih vršnjaci zlostavljaju. Tek jedno od troje djece kaže majci ili ocu da trpi nasilje. Na grafikonu 1. nabrojani su neki znakovi koji upozoravaju da je dijete zlostavljano u školi. Riječ je o znakovima upozorenja što ne znači da se na temelju samo jednog znaka može zaključiti da je dijete zlostavljano. (Rigby, 2006:213)

Tjelesni	Psihosomatski	Ponašajni
<ul style="list-style-type: none"> • modrice neobjašnjivog podrijetla • ogrebotine ili posjekotine • poderana ili oštećena odjeća ili pribor 	<ul style="list-style-type: none"> • nespecifični bolovi • glavobolje • bol u abdomenu 	<ul style="list-style-type: none"> • strah od odlaska u školi • promjene puta do škole • odbijanje odlaska u školu • pogoršanje školskog uspjeha • "gubitak" stvari ili novca • promjene u ponašanju - mucanje, razdražljivost, odbijanje jela, pokušaj samoubojstva

Grafikon br. 1. Znakovi koji upozoravaju da je dijete zlostavljano u školi

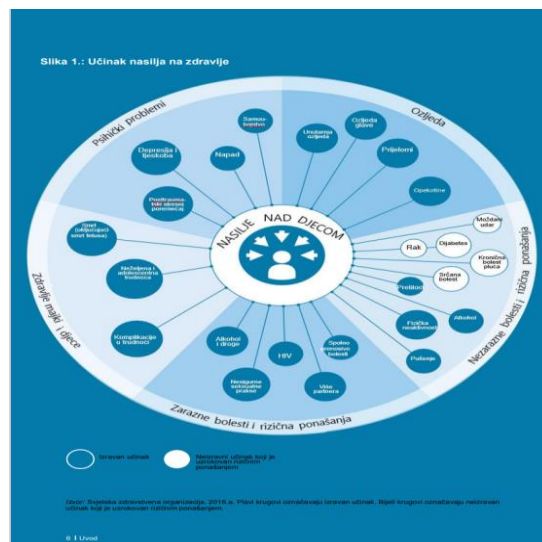
Izvor: izrada autora prema Rigby, 2006:213

Svako negativno ponašanje dovodi do nekih posljedica tako i nasilje i to jedino negativne posljedice i za nasilnika i za žrtvu. Jedna od posljedica koje se javljaju kod žrtve je nisko samopoštovanje nakon doživljenog nasilja, izolacija od prijatelja, izostajanje iz škole, obrazovne posljedice, zdravlje pod koje se misli na zdravlje općenito na tjelesne simptome i psihosomatske koje su nabrojane i na Slici 4. (Rigby, 2006:46-50)

Rigby (2006) izdvaja rezultate istraživanja Gilmartina 1987. godine iz SAD-a, Olweusa 1992. godine iz Norveške, Farringtona 1993. iz Velike Britanije i Deitza 1994. godine iz Australije kojima su dokazali da učinci zlostavljanja mogu biti dugotrajni i odraziti se na osobu u odrasloj životnoj dobi na način da su više depresivni od ostale populacije, da i dalje imaju nisko samopoštovanje, da imaju posljedice na seksualni život te da teže uspostavljaju intimni odnos s drugom osobom. (Rigby, 2006:53 i 54)

Što se tiče posljedica za dijete nasilnika je početna podjela djece na *dobru* i *zločestu* djecu što u konačnici dovodi do etiketiranja i stigmatizacije djeteta da će i u odrasloj dobi biti problematičan i nasilnik i da je problem u njemu koji se prema mišljenju društva neće promijeniti. (Zloković, 2004.:209)

Slika br. 4. prikazuje sve oblike posljedica nasilja nad djecom i dijele se na ozljede, psihičke probleme, zdravlje majki i djece, zarazne bolesti i rizična ponašanja i nezarazne bolesti i rizična ponašanja.

Slika br. 4.: Učinak nasilja na zdravlje

Izvor: [Sprečavanje nasilja u skoli - praktični priručnik.pdf \(gov.hr\)](#) web capture preuzeto:

28. 5.2023.

4. PROGRAM PREVENCIJE

Prevenција nasilja provodi se na razne načine, od predavanja u vrtićima i školama, sudjelovanja na raznim manifestacijama koje su organizirane u lokalnim zajednicama, spontanom razgovorom policajca s građanima na ulici kao i samom pojavom uniformiranog policajca u blizini škola, parkova za djecu, šetalištima i drugim mjestima i u vremenu pogodnom za odvijanje nasilja.

4.2. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama temeljni je zakonski akt Ministarstva znanosti i obrazovanja kojim se uređuje djelatnost osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja te se definiraju ciljevi i načela odgoja i obrazovanja. (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama NN 64/20, 151/22)

Za istaknuti je da je među ciljevima u čl. 4. st. 1. točki 3. navedeno da je cilj odgoja i obrazovanja u školski ustanovama odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim pravima djece, osposobiti ih za življenje u multikulturalnom svijetu, za poštivanje različitosti i toleranciju te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva. (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama NN 64/20, 151/22)

Prema čl. 26. st. 1. Zakona, odgoj i obrazovanje u školi ostvaruje se na temelju nacionalnog kurikulumu, nastavnih planova i programa i školskog kurikulumu. Te je u čl. 28. st. 1., 2. i 3. propisano da se kurikulumom određuje nastavni plan izvornih i fakultativnih predmeta, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti, programa i projekata. Školskim kurikulumom se utvrđuje strategija razvoja škole, aktivnost, program i/ili projekt, ciljevi, namjena, nositelji, način realizacije, vremenik, okvirni troškovnik i način praćenja aktivnosti programa i/ili projekta.

Za osiguranje sigurnosti i zaštite zdravlja u školskim ustanovama čl. 67. Zakona (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama NN 64/20, 151/22) propisano je da su školske ustanove dužne :

- Stvarati uvjete za zdrav mentalni i fizički razvoj te socijalnu dobrobit učenika
- Sprječavati neprihvatljive oblike ponašanja
- Brinuti o sigurnosti učenika

- Osigurati uvjete za uspješnost svakog učenika u učenju
- Brinuti se o zdravstvenom stanju učenika i o tome obavještavati nadležnog liječnika škole – specijalistu školske medicine
- Pratiti socijalne probleme i pojave kod učenika i poduzimati mjere za otklanjanje njihovih uzroka i posljedica, u suradnji s tijelima socijalne skrbi odnosno drugim nadležnim tijelima
- Voditi evidenciju o neprihvatljivim oblicima ponašanja učenika
- Pružati savjetodavni rad učenicima.

Prema čl. 70. st. 1. Zakona (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama NN 64/20, 151/22), propisana je obveza zaštite prava učenika na način da su učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ostali radnici u školskim ustanovama dužni poduzimati mjere zaštite prava učenika te o svakom kršenju tih prava, posebice o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zlouporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja učenika odmah izvijestiti ravnatelja školske ustanove koji je to dužan javiti tijelu socijalne skrbi odnosno drugom nadležnom tijelu. U svezi točnijeg načina postupanja donesen je Pravilnik o načinu postupanja odgojno - obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima NN 132/2013.

4.3. Konvencija o pravima djeteta

Konvencija o pravima djeteta je međunarodni dokument koji je usvojen na Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. studenog 1989. godine i sadrži univerzalne standarde koje, država stranka *Konvencije* koja ju je potpisala i ratificirala, mora jamčiti svakom djetetu. Govori o obvezama odraslih u odnosu prema djetetu kao i obvezama brojnih društvenih čimbenika glede zaštite djeteta. To je prvi dokument u kojemu se djetetu pristupa kao subjektu s pravima, a ne samo osobi kojoj je potrebna zaštita. (UNICEF 2017:2)

Članci *Konvencije* mogu se podijeliti na sljedeća prava djeteta (UNICEF 2017:3):

- Prava preživljavanja
- Razvojna prava
- Zaštitna prava
- Prava sudjelovanja

Konvencija o pravima djeteta je popis obveza koje države moraju ispunjavati prema djetetu. Važno je *Konvenciju* razumjeti u cjelini, a u dijelovima jer čitanjem pojedinih članaka može se zaključiti da umanjuje važnost obitelji što naravno nije točno. Prava djeteta moraju poznavati i uzimati u obzir svi građani države, a bezuvjetno ih moraju znati i poštivati oni koji žive i rade s djecom, koji značajno utječu na stvaranje okruženja u kojem dijete odrasta i razvija se u osobu, a to su roditelji, odgojitelji i učitelji. (UNICEF 2017:4)

Prema čl. 19. *Konvencije* države stranke poduzet će sve potrebne mjere da zaštite dijete od svakog oblika tjelesnog ili duševnog nasilja, povreda ili zlorporaba, zanemarivanja ili zapuštenosti, zlostavljanja ili iskorištavanja uključujući spolno zlostavljanje. Mjere zaštite moraju obuhvatiti djelotvorne postupke uvođenja socijalnih programa za pružanje pomoći djetetu te za druge oblike prevencije i utvrđivanje, izvješćivanje, istraživanje, postupanja i praćenja zlostavljanja djeteta za uključivanje suda. (UNICEF 2017:9)

U čl. 39. *Konvencije* propisano je: „Države stranke će poduzeti sve odgovarajuće mjere za promicanje tjelesnog i duševnog oporavka i vraćanja u društvo djeteta koje je žrtva: bilo kojeg oblika zapostavljanja, izrabljivanja ili zlostavljanja; mučenja ili bilo kojeg oblika okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupka ili kazne; ili pak oružanog sukoba. Oporavak i vraćanje u društvo osigurat će se u sredini koja potiče djetetovo zdravlje, samopoštovanje i dostojanstvo.“ (UNICEF 2017:15)

Ovom *Konvencijom* su definirana prava djeteta, može se reći zapisana, a društvo je to koje treba prihvatiti dijete kao subjekt, kao osobu koja oponaša tuđa ponašanja, koja je obzirom na svoju dob osjetljiva, koji ima potrebu da odrasli preuzmu ulogu zaštitnika i da spriječe svaki oblik neljudskog ponašanja prema njemu. Prevencija je jedan o koraka koje dijete može usmjeriti na ispravan put u kojem će i ono samo utjecati na smanjenje nasilja.

4.4. Uloga programa prevencije nasilja u osnovnim školama

Uloga programa prevencije nasilja u osnovnim školama zahtjeva uvođenje različitih preventivnih aktivnosti koje su ranije bile usmjerene na prevenciju zlorporabe droga dok se sada više daje pozornost prevenciji nasilja u školama. Prema Bilić (2018.) prevencija vršnjačkog nasilja kompleksan je proces tijekom kojeg se provode različite mjere i aktivnosti kojima se želi smanjiti učestalost i posljedice nasilja te edukaciji djece i mladih o zaštiti i suprotstavljanju svim vrstama nasilja. U prevenciji nasilja ne sudjeluju samo stručnjaci koji donose mjere i aktivnosti na temelju dobivenih rezultata istraživanja već je važna uključenost

roditelja, nastavnika, policije, zdravstvenih djelatnika i socijalnih djelatnika koji stvaraju uvjete koji doprinose pozitivnom razvoju i nenasilnom ponašanju djece i mladih. (Bilić, 2018:411)

Programi prevencije mogu se definirati kao „*napori usmjereni smanjivanju vršnjačkog nasilja i viktimizacije koji uključuju dobro osmišljene i organizirane mjere i aktivnosti kojima se nastoje ukloniti ili smanjiti uzroci problema.*“ (Bilić prema Bašić, 2018:415)

Grafikon br.2. Obilježja primarne, sekundarne i tercijarne prevencije vršnjačkog nasilja

Izvor: izrada autora prema Bilić, 2018:412

Na Grafikonu 2. prikazani su primarni, sekundarni i tercijarni oblici prevencije koji se koriste ovisno o situaciji na koju se preventivni program primjenjuje. Primarna prevencija usmjerena je na cijelu populaciju radi upoznavanja i usmjeravanja djece i mladih i na određeni način što raniju prevenciju nasilja. Sekundarna prevencija se primjenjuje kod već uočenih problema koji mogu dovesti do nasilja radi smanjenja pojave istog. Tercijarna prevencija je usmjerena na skupinu koja je već prepoznata kao počinitelj ili žrtva nasilja radi uklanjanja već nastalih posljedica i za provođenje su zadužene specijalizirane službe kao što su Poliklinika za djecu i mladež i zavodi za socijalni rad. (Bilić, 2018:412)

Zloković (2004) navodi da je temeljni cilj programa prevencije nasilja osigurati djeci i mladima život za uživanje u ljudskim pravima i slobodama. Prevencija nasilja ima u cilju

poboljšati kvalitetu života svih građana i uključivanje djece u procese odlučivanja prema svojim sposobnostima i interesima. U školama aktivnosti usmjerene na prevenciju nasilja imaju temeljne ciljeve koji teže smanjivanju agresivnog ponašanja, podučavanju o oblicima i posljedicama nasilja, postavljanju pravila i sustava za brzo prepoznavanje i reagiranje na nasilje, definiranju vrijednosti i načela nenasilnog ponašanja, poučavati kako ne postati žrtva, poučavanje samopoštovanju putem školske politike i ozračja tako i u svim aktivnostima u kojima sudjeluju učenici obrazovno osoblje i roditelji. (Zloković, 2004:214) Učinkovita prevencija zahtjeva motivaciju i volju svih sudionika i njihova ozbiljna namjera i odluka da se dosljednim, ustrajnim i temeljitim provođenjem programa suoče s problemom nasilja. (Velki, Ozdanovac, 2014:347) Lokalna zajednica jedan je od mogućih pokretača preventivnih aktivnosti ukoliko su predstavnici lokalne zajednice kvalitetni ljudi koji brinu i o djeci u svojoj zajednici. Osnaživanje suradnje s ustanovama kao što su škole, vrtići, policija, sportske-kulturne i umjetničke ustanove i druge jedan je od čimbenika koji su pokretač kvalitetnije prevencije nasilja ili bilo koje druge vrste devijantnih ponašanja u lokalnoj zajednici. (Janković, 2021:208)

4.5. Preventivne mjere na razini škole

Škole imaju dužnost zaštititi djecu, odnosno nastavnici i svi odrasli zaposleni u školi dužni su osigurati djeci podržavajuće okruženje i promicati njihovo dostojanstvo i razvoj. Pravovremeno reagiranje na nasilje u školama može poboljšati obrazovne ishode kod djece korištenjem vještina kao što su komunikacija, upravljanje osjećajima, rješavanjem sukoba i problema koje mogu djeci pomoći u uspjehu u školi. ([Sprečavanje nasilja u školi - praktični priručnik.pdf \(gov.hr\)](#) , 2019:3 preuzeto: 28. 5.2023.)

Prema Zloković (2004) za uspješnost preventivnih programa nije potrebna posebna edukacija obrazovnog osoblja, već se educiranje odnosi na podučavanje obrazovnog osoblja tehnikama koje bi im mogle biti korisne pri provođenju programa, davanje informacija o elementima termina *nasilje nad djecom* i *nasilje među djecom*, kako prepoznati vrste nasilja i očekivanja koje trebaju ispuniti u takvim situacijama. (Zloković, 2004:215)

Preventivne mjere na razini škole uključuju (Bilić, 2018:432):

- *analizu školskog ozračja* - uključuje stvaranje pozitivne klime koja smanjuje nasilja;
- *prethodne procjene problema i planiranje mjera za smanjivanje vršnjačkog nasilja* - stvaranje tima za prevenciju vršnjačkog nasilja, prethodno istraživanje problema

odnosno ispitati stvarno stanje u školi, izrada školskog programa prevencije vršnjačkog nasilja koje je zadano Pravilnikom o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (NN 132/2013 <https://narodne-novine.nn.hr/eli/sluzbeni/2013/132/2874> preuzeto 22. 5.2023.)

- *donošenje školskih pravila* - potiče se sudjelovanje i učenika u donošenju pravila, a koja se odnose na sigurnost i osobnu odgovornost za sebe i svoje postupke što je bitan segment u prevenciji nasilja;
- *postupanje u slučaju nasilja* -- osim prevencije nasilja škola treba znati okvirne smjernice u slučaju počinjenog nasilja iako je svaki slučaj zahtjeva individualni pristup;
- *aktivnosti za povećanje sigurnosti* - podrazumijeva nadziranje učenika od strane obrazovnog osoblja tijekom odmora unutar škole ili na igralištu i školskom dvorištu što se u zadatak daje većinom nastavnicima;
- *suradnja s roditeljima* - podrazumijeva aktivnu interakciju roditelja i škole gdje se većinom na roditeljskim sastancima roditelje upoznaje s problemima vršnjačkog nasilja te ih se potiče u daljnjoj prevenciji i izvan škole kao i informiranje u kojem mogu saznati kako prepoznati da je njihovo dijete žrtva ili nasilnik.

Prema preporuci iz priručnika WHO-a *Sprječavanje nasilja u školama* škole prvo trebaju uspostaviti školski koordinacijski tim za sprječavanje nasilja, zatim usmjeriti se na prikupljanje podataka o nasilju i praćenje stanja, usmjeriti se na sprječavanje nasilja aktivnostima temeljenim kurikulumom i rad s nastavnicima na vrijednostima i vjerovanjima. Reakcija na nasilje, prilagodba zgrada i dvorišta, uključivanje roditelja, uključivanje zajednice i u konačnici ocjena aktivnosti. ([Spjecavanje nasilja u skoli - prakticni prirucnik.pdf \(gov.hr\)](#) 2019:10 i 11 preuzeto: 28. 5.2023.)

4.6. Uloga i značaj obrazovnog osoblja

Uloga obrazovnog osoblja u prevenciji nasilja među djecom i mladima je nemjerljiva. Oni su ti koji direktno ostvaruju kontinuitet procesa učenja tako utječu i na odnose unutar razreda. Obrazovno osoblje je to koje je u izravnom doticaju sa situacijama nasilja među djecom i koji na isto mogu na vrijeme reagirati i zaustaviti. (Jeleč i suradnici, 2020:464) Juul navodi da su škole odgovorne za osobni i društveni razvoj svojih učenika što nije samo činjenica već je to i

zakonski određeno te je suvišno pitanje je li bi nastavnici trebali samo podučavati djecu ili bi ih trebali i odgajati jer svatko to provede samo pet minuta s djetetom odgaja ga svojom prisutnošću i primjerom. (Juul, 2013:30)

Doživljaj učenika da nastavnik pravodobno reagira na njihove probleme, zahtjeve za pomoć i potrebe temelj je pozitivnog odnosa jer time nastavnik dokazuje da na njega mogu računati. Obrazovno osoblje, u ovom slučaju nastavnik, jer on je taj koji najviše vremena provodi s djecom u izravnom kontaktu, koji pokazuje interes za učenike i njihove probleme, koji s njima komunicira i na primjeren način ih kontrolira na neki način postaju sigurna baza učenicima. (Bilić, 2018:260) Poznat je fenomen *moja učiteljica* koja je ključna osoba u odgojno obrazovnim, ali i socijalizacijskim procesima djece. Njihov je utjecaj na stavove, mišljenja i ponašanja djece ogroman i ako se dobro usmjeri može imati većinom pozitivne učinke. (Janković, 2021:200)

Obrazovno osoblje svojim ponašanjem kreira pozitivnu ili negativnu školsku klimu. Istraživanjima je dokazano da se pozitivna školska klima povezuje sa smanjenjem nasilja dok negativna školska klima predviđa počinjenje nasilja. Iz tog razloga bitni su postavljeni obrasci ponašanja obrazovnog osoblja jer oni su primjer za ponašanje učenicima. (Bilić 2018:432)

4.7. Prevencija kroz partnerstvo policije i učitelja, nastavnika, pedagoga, ravnatelja u provođenju programa prevencije

Prema Janković (2021.) programi usmjereni nenasilju i miru nisu zaživjeli jer su se provodili lokalno i nije bilo benefita za svakog sudionika, već samo opće dobro društva. Za uspješnije rezultate preventivnih programa izdvaja da je kulturu mira moguće razvijati djelovanjem na tri razine istovremeno uz rad zasnovan na osnovi iste paradigme a nositelji su: obitelj, vrtići, osnovne škole, srednje škole, fakulteti, udruge za zaštitu djece, mediji i MUP. (Janković, 2021:220)

Uspješnost prevencije i provođenja preventivnih programa postiže se dobrom suradnjom policije s učiteljima, nastavnicima, pedagozima i ravnateljima osnovnih škola. Suradnja institucija je ključni element ukoliko se žele postići pozitivni rezultati u prevenciji nasilja, a među tim institucijama su policija, škola, socijalne ustanove, zdravstvene ustanove, gradske četvrti i udruge usmjerene na obitelji, djecu i mlade.

Uz suradnju važan je i čimbenik povjerenja i kontinuiranost. Policija i obrazovno osoblje trebaju imati povjerenje jedni u druge kako bi bili primjer djeci i time zaradili njihovo

povjerenje u institucije odnosno stručnjake koji im mogu pomoći. Cilj preventivnih programa u prevenciji nasilja je da se isto prvenstveno smanji i po mogućnosti eliminiira iz društva, to se može postići samo provođenjem svih programa kontinuirano. Za ispitivanje stavova obrazovnog osoblja o suradnji sa policijom u provođenju programa prevencije u nastavku će biti prikazani rezultati istraživanja.

5. STUDIJA SLUČAJA: MAH2 I PIA

Preventivni programi policije provode se u različitim zajednicama među kojima su obrazovne ustanove, domovi za osobe starije životne dobi, knjižnice te sudjelovanjem na različitim manifestacijama u gradovima i mjestima gdje se očekuje okupljanje većeg broja građana. Među brojnim preventivnim programima tema ovog rada su preventivni programi *Mogu ako hoću 2* –MAH2 i *Prevenција i alternativa* – PIA koji će se u nastavku detaljnije analizirati. Radi prikupljanja podataka o korisnosti provođenja ovih programa Policijska uprava Zagrebačka provela je istraživanje u školskoj godini 2015./2016. u kojem su ciljane skupina bili učenicima koji su sudjelovali na predavanju PIA u školskoj godini 2012./2013. (Butković, Valenta, Tišma, 2016:397)

5.1. Program prevencije *Mogu ako hoću 2*

Program prevencije *Mogu ako hoću 2* – MAH2 je jedan od niza programa prevencije zlorabe opojnih droga i prevencije nasilja kojem je glavni cilj upoznati roditelje s trendovima zlorabe droga kao i posljedicama koje nose njihova djeca i oni kao njihovi zakonski skrbnici. (Butković, Valenta, Tišma, 2016:6) Većina škola u Gradu Zagrebu u svojim kurikulumima koje objavljuju na svojoj web - stranici navode i programe koje će kroz školsku godinu provoditi u školi među kojima je vidljivo da ističu predavanje MAH2 što je prikazano na Slici 8.

Program MAH 2

Naziv	Program MAH2
Planirani broj učenika	roditelji učenika šestih razreda
Voditelj	Policijska uprava zagrebačka u suradnji s Gradskim uredom za zdravlje, rad i socijalnu skrb, Gradskim uredom za obrazovanje, Zavodom za javno zdravlje Grada Zagreba, Službom za prevenciju ovisnosti i učiteljima
Planirani broj sati tjedno	/
Planirani broj sati godišnje	2 sata
Ciljevi	Razjasniti roditeljima način ulaska mladih u svijet droge, alkohola i vandalizma, te poučiti roditelje o primjeni policijskih ovlasti prema počiniteljima kaznenih djela i sankcijama.
Način realizacije	Na roditeljskom sastanku djelatnici policije održat će predavanje i prezentaciju za roditelje.
Vremenski okvir	Tijekom školske godine 2022./2023.
Osnovna namjena	Poučiti roditelje o primjeni policijskih ovlasti u slučaju kriminalnog ponašanja djece i mladeži
Troškovnik	Izrađuje Policijska uprava zagrebačka

155

Slika br. 5. Kurikul OŠ Dragutina Domjanić u Zagrebu

Izvor: *web capture* kurikula [SKOLSKI KURIKUL 2022-2023.pdf \(skole.hr\)](#) preuzeto:

25. 5.2023.

5.1.1. *Specifičnost programa prevencije Mogu ako hoću 2*

Program prevencije *Mogu ako hoću 2* održava se u vidu predavanja roditeljima učenika 6. razreda osnovne škole na kojem ih se upoznaje s vrstama nasilničkog ponašanja, ovisnosti o drogama i alkoholu kao i zakonskim posljedicama takvih ponašanja. Predavanje se provodi tijekom školske godina i termini se dogovaraju s obrazovnim osobljem osnovne škole u većini slučajeva u sklopu jednog od roditeljskih sastanaka koje su dužni održati kroz školsku godinu.

5.1.2. *Provedba programa prevencije Mogu ako hoću 2*

Policijski službenici upoznaju roditelje sa strategijom djelovanja policije u zajednici, statističkim podacima o trendovima zlouporabe opojnih droga, policijskim postupanjem prema maloljetnicima kao i upoznavanje o zakonskim posljedicama zlouporabe droga. (Butković, Valenta, Tišma (2016:6) U Zagrebačkoj županiji preventivno predavanje MAH 2 provode policijski službenici Službe prevencije iz Policijske uprave Zagrebačke.

5.2. Program prevencije Prevenција i alternativa

Program prevencije *Prevenција i alternativa* – PIA također je jedan od niza programa prevencije zlouporabe opojnih droga i prevencije nasilja kojem je glavni cilj pomoći djeci i mladima da donesu ispravnu odluku u trenutku kada dođu u doticaj sa sredstvima ovisnosti ili dožive ili su svjedoci bilo koje vrste nasilja. (Butković, Valenta, Tišma, 2016:5) Kao i MAH2 neke osnovne škole u svoje kurikule propisuju i provođenje preventivnog programa PIA, a što je prikazano na Slici 9. *web capture* s web stranice OŠ Augusta Cesarca u Zagrebu.

Aktivnost	PREVENCIJA I ALTERNATIVA - PIA
Korisnici	- učenici šestog razreda
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> - osvjestiti učenike o opasnostima i štetnostima sredstava ovisnosti - razviti osjećaj odgovornosti za djela koja su počinjena protivno zakonskim odredbama te njihovim sankcijama - potaknuti i razviti vještine kritičkog razmišljanja i sposobnost prepoznavanja rizičnih situacija - podučiti učenike mogućnostima izbora te kako se oduprijeti vršnjačkom pritisku konzumiranja sredstava ovisnosti - usvojiti znanja o policijskim poslovima i primjeni policijskih ovlasti prema počiniteljima kaznenih i prekršajnih djela
Namjena	<ul style="list-style-type: none"> - usvojiti znanja o štetnosti zlorabe sredstava ovisnosti i drugih oblika rizičnog ponašanja - učvrstiti pozitivne stavove u skladu s prosocijalnim vrijednostima društva
Nositelji	- djelatnici Policijske uprave zagrebačke
Način realizacije	- 1 predavanje za svaki razredni odjel
Vremenik	- tijekom drugog polugodišta
Troškovnik	- troškove snosi Odjel za prevenciju Policijske uprave zagrebačke
Način vrednovanja	- evaluacijski upitnici za učenike

Slika br. 6. Kurikul OŠ Augusta Cesarca Zagreb

Izvor: Web capture kurikula [Kurikul AugustaCesarca Zagreb 2022 23.pdf \(skole.hr\)](#)

2022:137 preuzeto: 28. 5.2023.

5.2.1. Specifičnost programa prevencije *Prevenција i alternativa*

Program prevencije *Prevenција i alternativa* – PIA održava se u vidu predavanja učenicima 6. razreda osnovne škole na kojem se učenike upoznaje s vrstama nasilničkog ponašanja, ovisnosti o drogama i alkoholu kao i zakonskim posljedicama takvih ponašanja. Predavanje se provodi tijekom školske godina i termini se dogovaraju s obrazovnim osobljem osnovne škole. (Butković, Valenta, Tišma, 2016:5)

5.2.2. Provedba programa prevencije *Prevenција i alternativa*

Program PIA provodi se tijekom školske godine predavanjem učenicima šestih razreda, a cilj programa je pružiti učenicima točne informacije o problemima ovisničkog i nasilničkog ponašanja naglašavanjem na posljedice takvih ponašanja. (Butković, Valenta, Tišma, 2016:6) Predavanje održava kontakt policajac iz policijske postaje na čijem području se nalazi škola. Preferira se da predavanje održava iskusni kontakt policajac koji ima *osjećaj* za djecu odnosno

da je kvalificiran i sposoban potaknuti interakciju djece kao i aktivno sudjelovanje u predavanju.

5.3. Rezultati provedbe programa Mogu ako hoću 2 i Prevencija i alternativa

Kako bi se utvrdila korisnost preventivnih programa, PU Zagrebačka provela je istraživanje u školskoj godini 2015./2016. na području Zagrebačke županije na učenicima tada prvog razreda srednje škole od kojih su njih 39% u školskoj godini 2012./2013. bili učenici šestih razreda radi ispitivanja njihovih stavova o policiji, opojnim sredstvima i upoznatosti s programima prevencije, a koji podaci su uspoređeni s dobivenim rezultatima istraživanja provedenog u školskoj godini 2012./2013. na istim učenicima tada šestih razreda. U istraživanju je sudjelovalo 1732 učenika iz 14 srednjih škola, odnosno na 85% svih upisanih učenika u srednje škole. Prema dobivenim podacima istraživanja 83% učenika odgovorilo je potvrdno o poznavanju preventivnih programa policije za sprječavanje ovisnosti. Nadalje, osim upoznatosti s programima policije postavljeno je pitanje jesu li preventivni programi utjecali na odluku hoće li probati neku drogu kojom prilikom je 81% učenika odgovorilo da su preventivni programi utjecali na to da ne probaju drogu. Osim navedenog naglašava se dobiveni rezultat zadovoljstva učenika s radom policije kojom prilikom je njih 71% zadovoljno, a 72% bi se obratilo policiji za pomoć što je pokazatelj da ispitanici – učenici nemaju strah od policije. (Butković, Valenta, Tišma, 2016:398-407)

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Korištena je opća metodologija istraživanja analizom dostupne literature, stručnih i znanstvenih članaka i drugih izvora podataka. Prije primjenjivanja metoda istraživanja postavljeni su predmet i problem istraživanja kao i ciljevi i hipoteze koje će se obradom dobivenih podataka potvrditi ili odbaciti. Metodologija istraživanja se sastoji od više metoda među kojima su deduktivna metoda, metoda analize i sinteze dok je za diskusiju dobivenih rezultata istraživanja korištena deskriptivna metoda i statistička metoda.

6.1. Predmet i problem istraživanja

Nasilje koje se odvija u školama tako negativno djeluje na cjelokupnu školsku klimu, ometa učenikov rad i razvoj. Takav oblik antisocijalnog ponašanja i zlostavljanja pogađa sve socioekonomske, geografske i rasne dijelove društva. Raznim istraživanjima dokazano je da taj problem dolazi iz svih okruženja u kojima se djeca nalaze, od obitelji, škole, raznih grupa društava, društvenih mreža, prijateljstava kao i na samoj ulici. Kako bi se djecu osvijestilo o oblicima i posljedicama nasilja na nivou Republike Hrvatske provodi se mnogo preventivnih projekata od strane državnih institucija kao što su Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva unutarnjih poslova i Udruga koje su usmjerene na djecu, mlade i obitelji. U ovom radu predmet istraživanja su preventivni programi MUP-a odnosno policije i to: „*Mogu ako hoću 2*“ – MAH2 i „*Prevenција i alternativa*“ – PIA.

6.2. Ciljevi i hipoteze istraživanja

Cilj ovog istraživanja je dobivanje pozitivnog/negativnog mišljenja obrazovnog osoblja osnovnih škola na području Grada Zagreba o preventivnim programima policije MAH2 i PIA odnosno jesu li programi korisni u prevenciji nasilja među učenicima te ima li učinkovitosti u zajedničkoj suradnji obrazovnog osoblja, policije i roditelja na suzbijanje svih oblika nasilja kao i osvještavanje učenika i roditelja o posljedicama nasilja.

Postavljene hipoteze rada koje će se empirijskim dijelom istraživanja potvrditi ili opovrgnuti:

Hipoteza H1: Preventivni program PIA usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola.

Obrazloženje H2: Preventivni program PIA usmjeren je na učenike 6. razreda u kojem ih se upoznaje s vrstama ovisnosti djece kao i vrstama i posljedicama nasilja.

Hipoteza H2: Preventivni program MAH2 usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola radi uključivanja roditelja kod suzbijanja vršnjačkog nasilja.

Obrazloženje H2: Preventivni program MAH2 usmjeren je na roditelje učenika 6. razreda u kojem ih se upoznaje s vrstama ovisnosti djece kao i vrstama i posljedicama nasilja.

Hipoteza H3: Obrazovno osoblje osnovnih škola smatra preventivne programe policije MAH2 i PIA bitnom aktivnosti u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.

Obrazloženje H3: Školskim kurikulumom određeno je održavanje više preventivnih programa tijekom školske godine, a pretraživanjem škola u Gradu Zagrebu uočeno je da se na popisu nalaze i programi MAH2 i PIA. Obzirom da se radi o poprilično velikom popisu preventivnih programa pitanje je koliko obrazovno osoblje smatra preventivne programe MAH2 i PIA bitnim aktivnostima u svojim školama.

Hipoteza H4: Prema mišljenju obrazovnog osoblja osnovnih škola nakon održanog predavanja PIA od strane policijskog službenika učenici postanu aktivniji u razgovorima o posljedicama nastalih nasiljem.

Obrazloženje H4: Komunikacija o posljedicama bilo kojeg nezakonitog, agresivnog ili nasilnog ponašanja zapravo je jedan od težih ciljeva koji se žele postići kod sudionika bilo kojeg predavanja. Većinom svijest o posljedicama dolazi tek nakon počinjenog nasilja. Učenicima se u predavanju PIA skreće na zakonom propisane sankcije koje su posljedica nasilnog ponašanja kao i usmjeravanje u boljoj komunikaciji s obrazovnim osobljem škole i roditeljima.

Hipoteza H5: Obrazovno osoblje smatra održavanje predavanja MAH2 poticajnim za bolju suradnju roditelja, obrazovnog osoblja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.

Obrazloženje H5: svaka suradnja između različitih institucija je poželjna. Dobra suradnja policije i obrazovnog osoblja treba rezultirati ne samo rješavanjem već nastalih problema nasilja u školi već i prevenciji nasilja u koju kao dvije institucije uključuju roditelje i potiču što bolju zajedničku suradnju ta tri instituta za što bolji i sigurniji život djece u školi kao i izvan nje.

6.3. Varijable istraživanja

Varijable istraživanja u ovom radu su poznavanje obrazovnog osoblja preventivnih programa policije MAH2 i PIA. Zatim, jedna od varijabli koje su postavljene u hipotezama rada je je li suradnja policije i obrazovnog osoblja utječe na svijest učenika i roditelja o posljedicama nasilja.

6.4. Metode istraživanje

Za potrebe istraživačkog dijela rada korištene su metoda deskripcije, statistička metoda i metoda dokazivanja i opovrgavanja. Za istraživanje uz pomoć *Google Forms* alata sastavljen anketni upitnik (nalazi se na kraju rada). Ciljana skupina su bili ravnatelji, profesori predmetne nastave u osnovnim školama od 5. do 8. razreda, pedagozi u osnovnim školama, psiholozi u osnovnim školama, logopedi i defektolozi u osnovnim školama na području Grada Zagreba. Anketni upitnik sastojao se od 17 pitanja podijeljenih u 4 dijela. Prvi dio sastojao od pitanja o općenitoj upoznatosti s preventivnim programima policije MAH2 i PIA, zatim u drugom dijelu pitanja su se odnosila na koji način obrazovno osoblje komunicira s policijom. Treći dio sastojao se od postavljenih tvrdnji koje su ispitanici trebali ocijeniti ocjenom od 1 - 5 Likertovom skalom kojom prilikom je značenje ocjena bilo: 1 – u potpunosti se ne slažem; 2 – ne slažem se; 3 – niti se slažem niti se ne slažem; 4 – slažem se; 5 – u potpunosti se slažem, dok se četvrti dio odnosio na socio - demografske podatke. Link anketnog upitnika je uz poruku poslan na e - mail adrese osnovnih škola na području Grada Zagreba koji popis i kontakt podaci su pronađeni na službenim stranicama Grada Zagreba <https://www.zagreb.hr/osnovne-skole-grada-zagreba/529> . Također je od strane poznanika autora, link anketnog upitnika uz poruku objavljen na Facebook stranicama *Školska zbornica* i *Nastavnici.org*. Anketni upitnik je bio u potpunosti anonimna i dobiveni podaci se koriste isključivo za potrebe diplomskog rada, a prikupljeno je odgovora od 125 ispitanika. Ispitivanje se provodilo od 4. travnja 2023. godine do 15. svibnja 2023.godine.

6.5. Diskusija rezultata istraživanja

Ovo poglavlje prikazuje dobivene rezultate provedenog istraživanja korištenjem *IBM SPSS Statistic* alata. Za potrebe analize i potvrđivanje/opovrgavanje hipoteza korištena je deskriptivna statistika, *Cronbach's Alpha* koeficijent i T - test.

Tablica 1. *Cronbach's Alpha*

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,860	31

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

U Tablici 1. prikazan je rezultat pouzdanosti i valjanosti korištenih mjernih ljestvica *Cronbach's Alpha* testom iz kojeg je vidljivo da je koeficijent 0,860 na 31 mjernoj ljestvici što znači da je valjanost i pouzdanost vrlo dobra.

U nastavku bit će prikazani rezultati dobiveni korištenjem deskriptivne statistike radi prikaza socio-demografskih podataka ispitanika.

Tablica 2. *Rod ispitanika*

Rod kojem pripadate:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Muški	23	18,4	18,4	18,4
	Ženski	102	81,6	81,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 2. prikazuje podatke o rodu ispitanika iz koje je vidljivo da je od 125 ispitanika zastupljeno 102 osobe ženskog roda (81,6%) i 23 osobe muškog roda (18,4%).

Tablica 3. Dob ispitanika

Dobna skupina kojoj pripadate:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20 – 32	16	12,8	12,8	12,8
	33 – 48	65	52,0	52,0	64,8
	49 i više	44	35,2	35,2	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 3. prikazuje dobnu skupinu ispitanika te je vidljivo da su većina ispitanika, njih 65 (52,0%) starosti između 33 - 48 godina, zatim njih 44 (35,2%) starosti 49 godina i više dok je njih 16 (12,8%) u dobi između 20 i 32 godine.

Tablica 4. Trenutno radno mjesto ispitanika

Trenutno radno mjesto u školi:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ravnatelj	9	7,2	7,2	7,2
	Pedagog/socijalni pedagog	17	13,6	13,6	20,8
	Psiholog	7	5,6	5,6	26,4
	Profesor predmetne nastave	85	68,0	68,0	94,4
	Logoped/defektolog	7	5,6	5,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 4. prikazuje trenutno radno mjesto ispitanika u osnovnoj školi od čega je najveći broj ispitanika profesor predmetne nastave njih 85 (68,0%), zatim pedagog/socijalni pedagog 17 ispitanika (13,6%), ravnatelja 9 (7,2%), psihologa 7 (5,6%) i Logopeda/defektologa 7 (5,6%).

Tablica 5. Razrednik razredima od 5. do 8. razreda

Jeste li razrednik razredima od 5. do 8. razreda?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	53	42,4	42,4	42,4
	Ne	72	57,6	57,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 5. prikazuje odgovor na pitanje jesu li ispitanici razrednici iz čega je vidljivo da većina nisu razrednici učenicima od 5. do 8. razreda tj. njih 72 (57,6%) odgovorilo je da nije razrednik dok je njih 53 (42,4%) odgovorilo da je razrednik.

U daljnjem dijelu bit će prikazani podaci obrađeni također deskriptivnom statistikom, a odnosi se na pitanja o provođenju preventivnih programa MAH2 i PIA i opće poznavanje istih.

Tablica 6. Provođenje preventivnih programa

Kao dio obrazovnog osoblja u osnovnoj školi provodite preventive programe za prevenciju nasilja?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	113	90,4	90,4	90,4
	Ne	12	9,6	9,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 6. prikazuje odgovor na općenito pitanje je li kao dio obrazovnog osoblja u osnovnoj školi ispitanici provode preventivne programe za prevenciju nasilja te je većina ispitanika njih 113 (90,4%) odgovorilo Da, dok je njih 12 (9,6%) odgovorilo Ne.

Tablica 7. Kurikulumom zadani preventivni programi

Preventivni programi koje provodite u školi su Vam zadani kurikulumom?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	27	21,6	21,6	21,6
	Ne	16	12,8	12,8	34,4
	Djelomično	82	65,6	65,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 7. prikazuje rezultate odgovora na pitanje jesu li Preventivni programi koje ispitanici provode u školama zadani kurikulumom kojom prilikom je većina odgovorila da su im zadani djelomično (imaju mogućnost samoinicijativno izabrati preventivne programe) njih 82 (65,6%) dok je njih 27 (21,06%) odgovorilo Da, a 16 (12,8%) ispitanika je odgovorilo Ne na isto pitanje.

Tablica 8. Obaveza provođenja MAH2

Među brojnim preventivnim programima imate u obavezi osigurati i provođenje preventivnog predavanja „Mogu ako hoću 2 – MAH2“?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	68	54,4	54,4	54,4
	Ne	28	22,4	22,4	76,8
	Prema vlastitom izboru	29	23,2	23,2	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 8. prikazuje rezultate odgovora na pitanje je li među brojnim preventivnim programima ispitanici imaju u obavezi osigurati i provođenje preventivnog predavanja „Mogu ako hoću 2 – MAH2“ što je većina ispitanika odgovorila potvrdno odnosno s Da njih 68 (54,4%) zatim 29 (23,2%) ispitanika je odgovorilo da prema vlastitom izboru dok je njih 28 (22,4%) odgovorilo Ne.

Tablica 9. Poznavanje programa MAH2

Prema Vašem mišljenju i znanju preventivni program MAH 2 predviđen je za:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Roditelje učenika 6. razreda	52	41,6	41,6	41,6
	Učenike 6. razreda	38	30,4	30,4	72,0
	Za bilo koji razred osnovne škole	35	28,0	28,0	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 9. prikazuje podatke o poznavanju ispitanika preventivnog programa MAH2 odnosno za koga je namijenjen kojom prilikom je njih 52 (41,6%) odgovorilo za roditelje učenika 6. razreda, zatim njih 38 (30,4%) je odgovorilo da je za učenike 6. razreda i njih 35 (28,0%) je odgovorilo da je Za bilo koji razred osnovne škole.

Tablica 10. Obveza provođenja preventivnog programa PIA

Među brojnim preventivnim programima imate u obavezi osigurati provođenje preventivnog predavanja „Prevenција i alternativa – PIA“?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	48	38,4	38,4	38,4
	Ne	31	24,8	24,8	63,2
	Prema vlastitom izboru	46	36,8	36,8	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 10. prikazuje podatke o obvezi obrazovnog osoblja provođenje preventivnog predavanja PIA kojom prilikom je njih 48 (38,4%) odgovorilo da imaju u obavezi osigurati preventivno predavanje PIA, zatim njih 46 (36,8%) je odgovorilo Da prema vlastitom izboru dok je njih 31 (24,8%) odgovorilo Ne.

Tablica 11. Poznavanje programa PIA

Prema Vašem mišljenju i znanju preventivni program PIA predviđen je za:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Roditelje učenika 6. razreda	15	12,0	12,0	12,0
	Učenike 6. razreda	55	44,0	44,0	56,0
	Za bilo koji razred osnovne škole	55	44,0	44,0	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 11. prikazuje podatke o poznavanju ispitanika preventivnog programa PIA kojom prilikom je isti broj ispitanika dao odgovor da je za učenike 6. razreda i da je Za bilo koji razred osnovne škole njih 55 (44,0%) za svaki odgovor dok je njih 15 (12,0%) odgovorilo da je za roditelje učenika 6. razreda.

Tablica 12. *Kontaktiranje policije za predavanje MAH2*

Je li sami kontaktirate policiju radi održavanja predavanja za program MAH2?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	14	11,2	11,2	11,2
	Ne	82	65,6	65,6	76,8
	Nisam siguran/na	29	23,2	23,2	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 12. prikazuje odgovore ispitanika na pitanje *Je li sami kontaktiraju policiju radi održavanja predavanja MAH2* kojom prilikom je njih 82 (65,6%) odgovorilo Ne, zatim njih 29 (23,2%) je odgovorilo da Nisu sigurni dok je njih 14 (11,2%) odgovorilo Da.

Tablica 13. *Kontaktiranje policije radi predavanja PIA*

Je li sami kontaktirate policiju radi održavanja predavanja za program PIA?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	12	9,6	9,6	9,6
	Ne	83	66,4	66,4	76,0
	Nisam siguran/na	30	24,0	24,0	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 13. prikazuje rezultate odgovora na pitanje *Je li sami kontaktiraju policiju radi održavanja predavanja za program PIA* kojom prilikom je njih 83 (66,4%) odgovorilo Ne, zatim njih 30 (24,0%) je odgovorilo da Nisu sigurni dok je 12 (9,6%) ispitanika odgovorilo Da.

Tablica 14. PolICIJA kontaktira obrazovno osoblje radi provođenja MAH2

Je li Vas policija kontaktira za održavanje predavanja za program MAH2?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	43	34,4	34,4	34,4
	Ne	48	38,4	38,4	72,8
	Nisam siguran/na	34	27,2	27,2	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 14. prikazuje dobivene rezultate na pitanje je li policija kontaktira obrazovno osoblje radi održavanja predavanja MAH2 kojom prilikom je njih 48 (38,4%) odgovorilo Ne, njih 43 (34,4%) je odgovorilo Da, 34 (27,2%) ispitanika je odgovorilo da Nije sigurno.

Tablica 15. PolICIJA kontaktira obrazovno osoblje radi provođenja PIA

Je li Vas kontakt policajci kontaktiraju za održavanje predavanja za program PIA?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Da	37	29,6	29,6	29,6
	Ne	51	40,8	40,8	70,4
	Nisam siguran/na	37	29,6	29,6	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 15. prikazuje odgovore na pitanje je li policija kontaktira obrazovno osoblje radi održavanja predavanja PIA na što je 51 (40,8%) ispitanika odgovorilo Ne, njih 37 (29,6%) je odgovorilo Da dok je 37 (29,6%) odgovorilo da Nisu sigurni.

Tablica 16. PIA i MAH2 govore i o nasilju

U predavanjima PIA i MAH2 uz ovisnosti govori se i o nasilju i posljedicama nasilja?					
		Frequen cy	Percent	Valid Percent	Cumulativ e Percent
Vali d	Da	67	53,6	53,6	53,6
	Ne	1	,8	,8	54,4
	Ne znam	22	17,6	17,6	72,0
	Nisam prisustvovao/la predavanju	35	28,0	28,0	100,0
	Total	125	100,0	100,0	

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 16. prikazuje odgovore na pitanje je li se u predavanjima PIA i MAH2 uz ovisnosti govori i o nasilju i posljedicama nasilja kojom prilikom je 67 (53,6%) odgovorilo Da, njih 35 (28,0%) je odgovorilo da Nisu prisustvovali predavanju, 22 (17,6%) je odgovorilo Ne znam i samo 1 (0,8%) ispitanik je odgovorio Ne.

Za potrebe istraživanja postavljeno je pet hipoteza za koje su ispitanicima ponuđene tvrdnje koje su trebali ocijeniti ocjenama od 1 - 5 Likertovom skalom od kojih je ocjena 1 - u potpunosti se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - slažem se i 5 - u potpunosti se slažem. U nastavku će biti prikazani rezultati dobivenih odgovora korištenjem T- testa, deskriptivne statistike i ANOVA u *IBM SPSS Statistics* programu koji prikazuju potvrđivanje ili odbacivanje hipoteze.

Hipoteza H1 - Preventivni program PIA usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola.

Za istu postavljene su tri tvrdnje i to:

1. Suradnja policije i obrazovnog osoblja važan je čimbenik radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.
2. Preventivno predavanje PIA učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem suzbijanja vršnjačkog nasilja.
3. Preventivno predavanje PIA pomaže u suzbijanju vršnjačkog nasilja.

Tablica 17. T - test hipoteze H1

One-Sample Test						
	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
12. Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.	65,773	124	,000	4,520	4,38	4,66
12. Preventivno predavanje PIA učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem suzbijanja vršnjačkog nasilja.	56,314	124	,000	4,328	4,18	4,48
12. Preventivno predavanje PIA pomaže u suzbijanju vršnjačkog nasilja.	51,000	124	,000	4,080	3,92	4,24

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 17. prikazuje rezultate analize T-testa tvrdnji za hipotezu H1 s ciljem prihvaćanja/odbacivanja hipoteze H1 te se na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H1 statistički značajne za postavljenu hipotezu odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima, to jest da je suradnja policije i obrazovnog osoblja važan čimbenik radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.

Tablica 18. Deskriptivna statistika za hipotezu H1

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
12. Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.	125	1	5	4,52	,768
12. Preventivno predavanje PIA učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem suzbijanja vršnjačkog nasilja.	125	1	5	4,33	,859
12. Preventivno predavanje PIA pomaže u suzbijanju vršnjačkog nasilja.	125	1	5	4,08	,894
Valid N (listwise)	125				

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 18. prikazuje deskriptivnu statistiku postavljenih tvrdnji za hipotezu H1 za koje su ispitanici imali ponuđene brojeve od 1 do 5 tj. Likertovu skalu kojom prilikom je 1 označavalo u postupnosti se ne slažem, a 5 u potpunosti se slažem. Iz dobivenih rezultata vidljivo je da najviša aritmetička sredina od 4,52 za tvrdnju *Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik radi suzbijanja vršnjačkog nasilja*, zatim za tvrdnju *Preventivno predavanje PIA učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem suzbijanja vršnjačkog nasilja*. aritmetička sredina je 4,33 dok je za tvrdnju *Preventivno predavanje PIA pomaže u suzbijanju vršnjačkog nasilja* aritmetička sredina 4,08.

Tablica 19: ANOVA test hipoteze H1

Bayesian Estimates of Error Variance ^a					
Parameter	Posterior			95% Credible Interval	
	Mode	Mean	Variance	Lower Bound	Upper Bound
Error variance	,753	,779	,010	,604	1,004

a. Assume standard reference priors.

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 21. prikazuje rezultat ANOVA testa gdje je vidljivo da je Variance 0,010, odnosno neke od korelacija između varijabli su veće od 0,000 i manja od 0,500 što znači da je jedna nezavisna varijabla imala statistički značajan utjecaj na ovisnu varijablu.

Statistički prikazi T- testa, deskriptivne statistike i ANOVA testa postavljenih tvrdnji za hipotezu H1 prema dobivenim rezultatima hipoteza H1 je potvrđena.

Hipoteza H2 - Preventivni program MAH2 usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola radi uključivanja roditelja kod suzbijanja vršnjačkog nasilja.

Za istu su postavljene tri tvrdnje:

1. Suradnja policije i obrazovnog osoblja važan je čimbenik uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.
2. Preventivno predavanje MAH2 učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.
3. Roditelji se odazivaju u dovoljnom broju na roditeljski sastanak kada je najavljeno predavanje MAH2.

Tablica 20. T - test hipoteze H2

One-Sample Test						
	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
13. Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.	50,531	124	,000	4,280	4,11	4,45
13. Preventivno predavanje MAH2 učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.	49,053	124	,000	4,184	4,02	4,35
13. Roditelji se odazivaju u dovoljnom broju na roditeljski sastanak kada je najavljeno predavanje MAH2.	30,400	124	,000	3,112	2,91	3,31

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 21. prikazuje rezultate analize T-testa tvrdnji za hipotezu H2 s ciljem prihvaćanja/odbacivanja hipoteze H2 te se na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H2 statistički značajne za postavljenu hipotezu, odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima, to jest da je suradnja policije i obrazovnog osoblja važan čimbenik radi uključivanja roditelja u prevenciji nasilja.

Tablica 21. Deskriptivna statistika hipoteze H2

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
13. Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.	125	1	5	4,28	,947
13. Preventivno predavanje MAH2 učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.	125	1	5	4,18	,954
13. Roditelji se odazivaju u dovoljnom broju na roditeljski sastanak kada je najavljeno predavanje MAH2.	125	1	5	3,11	1,145
Valid N (listwise)	125				

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 21. prikazuje deskriptivnu statistiku postavljenih tvrdnji za hipotezu H2 za koje su ispitanici imali ponuđene brojeve od 1 do 5 tj. Likertovu skalu kojom prilikom je 1 označavalo u postupnosti se ne slažem, a 5 u potpunosti se slažem. Iz dobivenih rezultata vidljivo je da najviša aritmetička sredina od 4,28 za tvrdnju *Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja*, zatim za tvrdnju *Preventivno predavanje MAH2 učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja* aritmetička sredina je 4,18 dok je za tvrdnju *Roditelji se odazivaju u dovoljnom broju na roditeljski sastanak kada je najavljeno predavanje MAH2* aritmetička sredina 3,11.

Tablica 22. ANOVA test hipoteze H2

Bayesian Estimates of Error Variance ^a					
Parameter	Posterior			95% Credible Interval	
	Mode	Mean	Variance	Lower Bound	Upper Bound
Error variance	,926	,958	,016	,742	1,234

a. Assume standard reference priors.

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 25. prikazuje rezultat ANOVA testa gdje je vidljivo da je Variance 0,016, odnosno neke od korelacija između varijabli su veće od 0,000 i manja od 0,500 što znači da je jedna nezavisna varijabla imala statistički značajan utjecaj na ovisnu varijablu.

Statistički prikazi T-testa, deskriptivne statistike i ANOVA testa postavljenih tvrdnji za hipotezu H2 prema dobivenim rezultatima hipoteza H2 je potvrđena.

Hipoteza H3: Obrazovno osoblje osnovnih škola smatra preventivne programe policije MAH2 i PIA važnom aktivnosti u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.

Za istu su postavljene četiri tvrdnje:

1. Preventivno predavanje PIA jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.
2. Preventivno predavanje PIA bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.
3. Preventivno predavanje MAH2 jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.
4. Preventivno predavanje MAH2 bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.

Tablica 23. *T - test hipoteze H3*

One-Sample Test						
	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
12. Preventivno predavanje PIA jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za	40,44 0	124	,000	3,736	3,55	3,92

provođenje u školama.						
12. Preventivno predavanje PIA bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.	44,10 3	124	,000	3,992	3,81	4,17
13. Preventivno predavanje MAH2 bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.	46,83 5	124	,000	4,016	3,85	4,19
13. Preventivno predavanje MAH2 jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.	39,40 2	124	,000	3,728	3,54	3,92

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 23. prikazuje rezultate analize T-testa tvrdnji za hipotezu H3 s ciljem prihvaćanja/odbacivanja hipoteze H3 te se na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H3 statistički značajne za postavljenu hipotezu, odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima to jest da su preventivna predavanja MAH2 i PIA važna u prevenciji nasilja među djecom i mladima.

Tablica 24. Deskriptivna statistika hipoteze H3

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
12. Preventivno predavanje PIA jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.	125	1	5	3,74	1,033
12. Preventivno predavanje PIA bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.	125	1	5	3,99	1,012
13. Preventivno predavanje MAH2 jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.	125	1	5	3,73	1,058
13. Preventivno predavanje MAH2 bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.	125	1	5	4,02	,959
Valid N (listwise)	125				

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 24. prikazuje deskriptivnu statistiku postavljenih tvrdnji za hipotezu H3 za koje su ispitanici imali ponuđene brojeve od 1 do 5 tj. Likertovu skalu kojom prilikom je 1 označavalo u postupnosti se ne slažem, a 5 u potpunosti se slažem. Iz dobivenih rezultata vidljivo je da najviša aritmetička sredina od 4,02 za tvrdnju *Preventivno predavanje MAH2 bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja*, zatim za tvrdnju *Preventivno predavanje PIA važna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja* aritmetička sredina je 3,99, za tvrdnju *Preventivno predavanje MAH2 jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama* aritmetička sredina 3,73 i za tvrdnju *Preventivno predavanje PIA jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama* aritmetička sredina je 3,74.

Tablica 25. ANOVA test hipoteze H3

Bayesian Estimates of Error Variance ^a					
Parameter	Posterior			95% Credible Interval	
	Mode	Mean	Variance	Lower Bound	Upper Bound
Error variance	,704	,728	,009	,564	,938

a. Assume standard reference priors.

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 25. prikazuje rezultat ANOVA testa gdje je vidljivo da je Variance 0,009, odnosno neke od korelacija između varijabli su veće od 0,000 i manja od 0,500 što znači da je jedna nezavisna varijabla imala statistički značajan utjecaj na ovisnu varijablu.

Statistički prikazi T- testa, deskriptivne statistike i ANOVA testa hipoteze H3 prema dobivenim rezultatima hipoteza H3 je potvrđena.

Hipoteza H4: Prema mišljenju obrazovnog osoblja osnovnih škola nakon održanog predavanja PIA od strane policijskog službenika učenici postanu aktivniji u razgovorima o posljedicama nastalih nasiljem.

Za istu su postavljene tri tvrdnje:

1. Preventivno predavanje PIA potiče da učenici kasnije aktivnije sudjeluju u razgovorima o posljedicama nasilja.
2. Preventivno predavanje PIA potiče bolju komunikaciju učenika s obrazovnim osobljem o vršnjačkom nasilju.
3. Preventivno predavanje PIA skreće pozornost na zakonom propisane sankcije koje su posljedica nasilnog ponašanja.

Tablica 26. T-test hipoteze H4

One-Sample Test						
	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper

12. Preventivno predavanje PIA potiče da učenici kasnije aktivnije sudjeluju u razgovorima o posljedicama nasilja.	47,8 90	124	,000	4,032	3,87	4,20
12. Preventivno predavanje PIA potiče bolju komunikaciju učenika sa obrazovnim osobljem o vršnjačkom nasilju.	43,0 63	124	,000	3,936	3,76	4,12
12. Preventivno predavanje PIA skreće pozornost na zakonom propisane sankcije koje su posljedica nasilnog ponašanja.	53,3 05	124	,000	4,208	4,05	4,36

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 26. prikazuje rezultate analize T-testa tvrdnji za hipotezu H4 s ciljem prihvaćanja/odbacivanja hipoteze H4 te se na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H4 statistički značajne za postavljenu hipotezu odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima tj. da preventivno predavanje PIA bolju komunikaciju i aktivnije sudjelovanje u razgovorima o vršnjačkom nasilju.

Tablica 27. *Deskriptivna statistika hipoteze H4*

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
12. Preventivno predavanje PIA potiče da učenici kasnije aktivnije sudjeluju u razgovorima o posljedicama nasilja.	125	1	5	4,03	,941
12. Preventivno predavanje PIA potiče bolju komunikaciju	125	1	5	3,94	1,022

učenika sa obrazovnim osobljem o vršnjačkom nasilju.					
12. Preventivno predavanje PIA skreće pozornost na zakonom propisane sankcije koje su posljedica nasilnog ponašanja.	125	2	5	4,21	,883
Valid N (listwise)	125				

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 27. prikazuje deskriptivnu statistiku postavljenih tvrdnji za hipotezu H4 za koje su ispitanici imali ponuđene brojeve od 1 do 5 tj. Likertovu skalu kojom prilikom je 1 označavalo u postupnosti se ne slažem, a 5 u potpunosti se slažem. Iz dobivenih rezultata vidljivo je da najviša aritmetička sredina od 4,21 za tvrdnju *Preventivno predavanje PIA skreće pozornost na zakonom propisane sankcije koje su posljedica nasilnog ponašanja*, zatim za tvrdnju *Preventivno predavanje PIA potiče da učenici kasnije aktivnije sudjeluju u razgovorima o posljedicama nasilja* aritmetička sredina je 4,03, za tvrdnju *Preventivno predavanje PIA potiče bolju komunikaciju učenika s obrazovnim osobljem o vršnjačkom nasilju* aritmetička sredina 3,94.

Tablica 28. ANOVA test hipoteze H4

Bayesian Estimates of Error Variance ^a					
Parameter	Posterior			95% Credible Interval	
	Mode	Mean	Variance	Lower Bound	Upper Bound
Error variance	,746	,771	,010	,598	,993

a. Assume standard reference priors.

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 28. prikazuje rezultat ANOVA testa gdje je vidljivo da je Variance 0,010, odnosno neke od korelacija između varijabli su veće od 0,000 i manja od 0,500 što znači da je jedna nezavisna varijabla imala statistički značajan utjecaj na ovisnu varijablu.

Statistički prikazi T-testa, deskriptivne statistike i ANOVA testa hipoteze H4 prema dobivenim rezultatima hipoteza H4 je potvrđena.

Hipoteza H5: Obrazovno osoblje smatra održavanje predavanja MAH2 poticajnim za bolju suradnju roditelja, obrazovnog osoblja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.

Za istu su korištene tri tvrdnje:

1. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja.
2. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje.
3. Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.

Tablica 29. *T - test hipoteze H5*

One-Sample Test						
	Test Value = 0					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
13. Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.	57,8 23	124	,000	4,264	4,12	4,41
13. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje.	27,7 26	124	,000	3,408	3,16	3,65
13. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja.	60,4 61	124	,000	4,392	4,25	4,54

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 29. prikazuje rezultate analize T-testa tvrdnji za hipotezu H5 s ciljem prihvaćanja/odbacivanja hipoteze H5 te se na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H5 statistički značajne za postavljenu hipotezu, odnosno ispitanici smatraju

tvrdnje važnima to jest da je suradnja policije, obrazovnog osoblja i roditelja važna za prevenciju nasilja.

Tablica 30. Deskriptivna statistika hipoteze H5

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
13. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja.	125	1	5	4,39	,812
13. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje.	125	1	5	3,41	1,374
13. Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.	125	1	5	4,26	,824
Valid N (listwise)	125				

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 30. prikazuje deskriptivnu statistiku postavljenih tvrdnji za hipotezu H5 za koje su ispitanici imali ponuđene brojeve od 1 do 5 tj. Likertovu skalu kojom prilikom je 1 označavalo u potpunosti se ne slažem, a 5 u potpunosti se slažem. Iz dobivenih rezultata vidljivo je da najviša aritmetička sredina od 4,39 za tvrdnju *Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja*, zatim za tvrdnju *Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja* aritmetička sredina je 4,26 i za tvrdnju *Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje* aritmetička sredina 3,41.

Tablica 31. ANOVA test hipoteze H5

Bayesian Estimates of Error Variance ^a					
Parameter	Posterior			95% Credible Interval	
	Mode	Mean	Variance	Lower Bound	Upper Bound
Error variance	1,868	1,931	,064	1,497	2,488

a. Assume standard reference priors.

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 31. prikazuje rezultat ANOVA testa gdje je vidljivo da je Variance 0,064, odnosno neke od korelacija između varijabli su veće od 0,500 što znači da razlika nije statistički značajna.

Tablica 32. Smirnov – Kolmogorov test

Deskriptive Statistics							The -Smirnov „normality“	Kolmogorov test for
Results	N	Min.	Max.	Average	Standard deviation	Coefficient of variation	Statistics	P value
Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja	125	1.00	5.00	4.264	0.812	26.432	0.250	0.000
Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje.	125	1.00	5.00	3.408	1.374	27.138	0.299	0.000
Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja.	125	1.00	5.00	4.392	0.824	29.147	0.200	0.000

Izvor: obrada autora u programu *IBM SPSS Statistics*

Tablica 32. prikazuje rezultat *Smirnov – Kolmogorov* testa u kojem je vidljivo da su za sve tri tvrdnje P vrijednosti 0,000 te da je aritmetička sredina tvrdnje *Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja* 4,264 zatim za tvrdnju *Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje* 3,408 i za tvrdnju *Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja* 4,392.

Za potrebe testiranja hipoteze H5 naprijed navedene tvrdnje su testirane ANOVA testom koji je dao rezultat statističke značajnosti varijable od 0,064, T- testom kao i *Smirnov – Kolmogorov* testom zbog malog uzorka od 125 ispitanika. Na temelju dobivenih rezultata može se zaključiti da su čestice vezane uz H5 statistički značajne za postavljenu hipotezu, odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima. Prema dobivenim rezultatima izgledno je da je hipoteza H5 potvrđena, što potvrđuju rezultati testova.

6.6. Ograničenja istraživanja

Poteškoće u istraživanjima su nažalost nezaobilazna pojava koja istraživače ograničava u što kvalitetnijem dobivanju podataka. Tijekom provođenja ovog istraživanja kao jedno od ograničenja je vrijeme koje je bilo potrebno za prikupljanje relativno malog broja ispitanika, otprilike mjesec i pol dana za dobivanje 125 odgovora. Tijekom tog perioda autor je trebao za svaku školu kao i objave na Facebook grupama ponoviti poruku dva puta. Također je autor rada pozivanjem u pojedine škole poticao obrazovno osoblje na ispunjavanje ankete. Obzirom da je anketni upitnik objavljen na zatvorenim Facebook grupama *Školska zbornica* i *Nastavnici.org* u kojima se nalazi preko 20 000 članova ne može se sa sigurnošću potvrditi da su anketu ispunili samo ciljane skupina, odnosno obrazovno i stručno osoblje osnovnih škola u Gradu Zagrebu iako je naglašeno da je anketa namijenjena njima.

6.7. Zaključak istraživanja

Za hipotezu H1 „Preventivni program PIA usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola“ u anketnom upitniku navedene su tri tvrdnje kojom prilikom je većina ispitanika prvu tvrdnju „*Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik radi suzbijanja vršnjačkog nasilja*“ njih 64,8% ocijenila ocjenom 5 i 25,6% ispitanika je ocijenilo tvrdnju ocjenom 4, te manji broj njih tj. 7,2% ocjenom 3, 1,6% ocjenom 2 i 0,8% ocjenom 1. Druga tvrdnja hipoteze H1 je „*Preventivno predavanje PIA učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem suzbijanja vršnjačkog nasilja*“ koju je 54,4% ispitanika ocijenilo ocjenom 5 i 27,2% ispitanika ocjenom 4, dok je manji postotak njih i to 16,0% ocijenilo ocjenom 3, 1,6% ispitanika ocjenom 2 i 0,8% ocjenom 1. Treća tvrdnja hipoteze H1 je „*Preventivno predavanje PIA pomaže u suzbijanju vršnjačkog nasilja*“ koju tvrdnju je 38,4% ispitanika ocijenilo ocjenom 5, 36,0% ispitanika ocjenom 4, zatim 21,6% ispitanika ocjenom 3, 3,2% ispitanika

ocjenom 2 i 0,8% ispitanika ocjenom 1. Za potrebe testiranja hipoteze H1 naprijed navedene tvrdnje su testirane ANOVA testom koji je dao rezultat statističke značajnosti varijable od 0,010 i T- testom i na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H1 statistički značajne za postavljenu hipotezu odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima. Prema dobivenim rezultatima hipoteza H1 je potvrđena.

Za hipotezu H2 „Preventivni program MAH2 usmjeren na suzbijanje vršnjačkog nasilja učinkovitiji je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja osnovnih škola radi uključivanja roditelja kod suzbijanja vršnjačkog nasilja“ u anketnom upitniku navedene su tri tvrdnje. Za prvu tvrdnju *Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja* 54,4% ispitanika ocijenilo tvrdnju ocjenom 5, njih 24,8% ocjenom 4, 17,6% ispitanika ocjenom 3, 0,8% ocjenom 2 i 3 2,4% ispitanika ocjenom 1. Drugu tvrdnju *Preventivno predavanje MAH2 učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja* 48,0% ispitanika je ocijenilo ocjenom 5, 28,8% ocjenom 4, 18,4% ispitanika ocjenom 3, zatim 4 3,2% ispitanika ocjenom 2 i 2 1,6% ispitanika ocjenom 1. Treću tvrdnju *Roditelji se odazivaju u dovoljnom broju na roditeljski sastanak kada je najavljeno predavanje MAH2* iz koje je vidljivo da su ocjene u prosjeku niže nego za prve dvije tvrdnje. Ispitanici su ocijenili tvrdnju većinom ocjenom 3 njih 31,2% zatim ocjenom 2 njih 28,0%, ocjenom 4 njih 20,0%, ocjenom 5 njih 15,2% i 5,6% ispitanika ocjenom 1. Za potrebe testiranja hipoteze H2 naprijed navedene tvrdnje su testirane ANOVA testom koji je dao rezultat statističke značajnosti varijable od 0,016 i T- testom i na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H2 statistički značajne za postavljenu hipotezu, odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima. Prema dobivenim rezultatima hipoteza H2 je potvrđena.

Za hipotezu H3 „Obrazovno osoblje osnovnih škola smatra preventivne programe policije MAH2 i PIA bitnom aktivnosti u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.“ u anketnom upitniku navedenu su četiri tvrdnje. Prvu tvrdnju „*Preventivno predavanje PIA jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.*“ 29,6% ispitanika ocijenilo tvrdnju ocjenom 5, njih 33 26,4% ocjenom 4, zatim 33,6% ispitanika ocjenom 3, 8,8 % ocjenom 2 i 1,6% ispitanika ocjenom 1. Drugu tvrdnju „*Preventivno predavanje PIA bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.*“ koju je 40,0% ispitanika ocijenilo ocjenom 5, 27,2% ocjenom 4, 27,2% ispitanika ocjenom 3, 3,2% ocjenom 2 i 3 2,4% ispitanika ocjenom 1. Treću tvrdnju „*Preventivno predavanje MAH2 jedno je od brojnih predavanja*

propisano kurikulumom za provođenje u školama.“ 28,8% ispitanika ocijenilo ocjenom 5, njih 28,8% ocjenom 4, 32,0% ispitanika ocjenom 3, 7,2% ocjenom 2 i 3,2% ispitanika ocjenom 1. Četvrta tvrdnja *„Preventivno predavanje MAH2 bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.“* 37,6% ispitanika ocijenilo ocjenom 5, njih 33,6% ocjenom 4, 23,2% ispitanika ocjenom 3, 4,0% ocjenom 2 i 1,6% ispitanika ocjenom 1. Za potrebe testiranja hipoteze H3 naprijed navedene tvrdnje su testirane ANOVA testom koji je dao rezultat statističke značajnosti varijable od 0,009 i T-testom i na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H3 statistički značajne za postavljenu hipotezu odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima. Prema dobivenim rezultatima hipoteza H3 je potvrđena.

Za hipotezu H4 *„Prema mišljenju obrazovnog osoblja osnovnih škola nakon održanog predavanja PIA od strane policijskog službenika učenici postanu aktivniji u razgovorima o posljedicama nastalih nasiljem.“* u anketnom upitniku navedene su tri tvrdnje kojom prilikom su ispitanici na prvu tvrdnju *„Preventivno predavanje PIA potiče da učenici kasnije aktivnije sudjeluju u razgovorima o posljedicama nasilja.“* njih 37,6% ispitanika ocijenilo ocjenom 5, njih 34,4% ocjenom 4, 28,0% ispitanika ocjenom 3, 3,2 % ocjenom 2 i 1,6% ispitanika ocjenom 1. drugu tvrdnju *„Preventivno predavanje PIA potiče bolju komunikaciju učenika sa obrazovnim osobljem o vršnjačkom nasilju.“* za koju je 34,4% ispitanika ocijenilo ocjenom 5, njih 36,0% ocjenom 4, 21,6% ispitanika ocjenom 3, 4,8 % ocjenom 2 i 3,2% ispitanika ocjenom 1. Treću tvrdnju *„Preventivno predavanje PIA skreće pozornost na zakonom propisane sankcije koje su posljedica nasilnog ponašanja.“* 47,2% ispitanika je ocijenilo ocjenom 5, njih 30,4% ocjenom 4, 23 18,4% ispitanika ocjenom 3, 4,0 % ocjenom 2 i niti jedan ispitanik nije ocijenio tvrdnju ocjenom 1. Za potrebe testiranja hipoteze H4 naprijed navedene tvrdnje su testirane ANOVA testom koji je dao rezultat statističke značajnosti varijable od 0,010 i T- testom na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H4 statistički značajne za postavljenu hipotezu odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima. Prema dobivenim rezultatima hipoteza H4 je potvrđena.

Za hipotezu H5 *„Obrazovno osoblje smatra održavanje predavanja MAH2 poticajnim za bolju suradnju roditelja, obrazovnog osoblja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.“* U anketnom upitniku navedene su tri tvrdnje. Za prvu tvrdnju *„Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.“* ispitanici su dali slijedeće ocjene: 48,0% ispitanika ocijenilo tvrdnju ocjenom 5, njih 32,0% ocjenom 4, 19,2% ispitanika ocjenom 3, 0,8 % ocjenom 1 dok niti jedan ispitanik nije ocijenio

tvrdnju ocjenom 2. Drugu tvrdnju „*Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje.*“ 28,8% ispitanika ocijenilo ocjenom 5, njih 27,8% ocjenom 4, 16,0% ispitanika ocjenom 3, 19,2 % ocjenom 2 i 11,2% ocjenom 1. treću tvrdnju „*Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja.*“ 56,8%) ispitanika je ocijenilo ocjenom 5, 28,0% ocjenom 4, 13,6% ispitanika ocjenom 3, 0,8 % ocjenom 2 i 0,8% ocjenom 1. Za potrebe testiranja hipoteze H5 naprijed navedene tvrdnje su testirane ANOVA testom koji je dao rezultat statističke značajnosti varijable od 0,064 i T-testom kao i *Smirnov – Kolmogorov* testom zbog malog uzorka od 125 ispitanika te se na temelju dobivenih rezultata može zaključiti da su čestice vezane uz H5 statistički značajne za postavljenu hipotezu, odnosno ispitanici smatraju tvrdnje važnima.

Prema dobivenim rezultatima izgledno je da je hipoteza H5 potvrđena, što potvrđuju rezultati testa.

7. ZAKLJUČAK

Nasilje je društveni problem i to će uvijek biti. Činjenica da se tim problemom bavi Svjetska zdravstvena organizacija, UNICEF i druge svjetske i nacionalne organizacije potvrđuje tu tvrdnju. Prevencija nasilja posebice među djecom i mladima samo je jedan od koraka za rješavanje tog problema. Kontinuiranim djelovanjem i suradnjom različitih institucija nasilje se može smanjiti. Nije dovoljno osmisliti program za prevenciju nasilja potrebno ga je provoditi, raditi evaluacije programa kako bi se ocijenila njegova efikasnost i po potrebi mijenjati sukladno potrebama i promjenama društva. Djeca su uvijek najosjetljivija skupina na koju se pokušava pozitivno djelovati. Odrasli su ti koji imaju najveću odgovornost prema njima, i to ne samo roditelji već sve skupine društva i institucije. Učenje djece počinje od obitelji, zatim se uključuju odgajatelji u vrtiću i na kraju učitelji i nastavnici u školi. Potporu i pomoć obrazovnom osoblju i roditeljima trebaju dati i druge stručne osobe kao što su policija, socijalni radnici i liječnici. Usmjeravanjem prevencije nasilja samo na lokalnu zajednicu ne može imati dovoljan učinak kao prevencija na nacionalnoj razini. Društvo u kojem se poštuje i prihvaća različitost po svim osnovama lakše može postići dobru životnu okolinu za djecu. Gledajući na dobivene rezultate istraživanja za potrebe ovoga rada vidljiv je pozitivan stav obrazovnog i stručnog osoblja o suradnji sa policijom. Neovisno o nedostatku potpunog znanja o preventivnim programima MAH2 i PIA odnosno za koga je svaki od njih namijenjen, u istraživanju se došlo do zaključka da je za svaki segment najbitnija dobra suradnja te dvije institucije. Jedina hipoteza koja nije prihvaćena odnosila se na suradnju škole, policije i roditelja. To može upućivati na nedostatak dobre komunikacije između te tri skupine koji bi zajedničkim djelovanjem trebali smanjiti nasilje čime bi se ostvario onaj krajnji cilj prevencije nasilja. Je li to nezainteresiranost roditelja zbog mišljenja da oni znaju što je najbolje za njihovu djecu ili zbog mišljenja da su preventivni programi suvišni i da ne mogu ništa korisno čuti to je pitanje za drugo istraživanje. Rezultati evaluacije preventivnih programa MAH2 i PIA ukazuju da su to dva programa koja su korisna za pozitivan utjecaj na djecu u smislu odvratanja istih od uzimanja droge ili alkohola kao i negativno reagiranje na nasilje. Osim navedenog djeca koja su sudjelovala na predavanjima im nemaju strah od policije. Većinom je taj strah usađen u najranijoj dobi kada roditelji djecu plaše policijom što je velika pogreška jer policija djecu u svojim postupanjima opisuje kao ranjive skupine te se izričito pazi na odnos prema djeci i prvenstveno je svaka komunikacija usmjerena na pomaganje

djeci. Potreba za učenjem djece ponašanju u određenim situacijama postoji oduvijek i dobrim primjerom ponašanja odraslih kao i održavanjem preventivnih programa svih institucija i udruga teži se naučiti djecu ispravnom ponašanju bez nasilja. Djeca jesu i uvijek će biti dio društva koje zaslužuje svu pažnju, sigurnost i miran život. Zato ni jedan preventivni program koji se provodi nije suvišan ako je utjecao na barem jedno dijete u promjeni njegovog ponašanja i donošenju ispravne odluke o nenasilju ili konzumiranju droga, alkohola ili kocke koji su također uzroci nasilnog ponašanja.

LITERATURA

1. Bilić Vesna (2018.) *Nove perspektive, izazovi i pristupi nasilju među vršnjacima* Zagreb, Obrazovni izazovi i učiteljski fakultet
2. Borovec K., Ezgeta I., Oršulić M., Kirin B., Veber S., Balgač I. (2013.) *Policijski rad okrenut zajednici*; Priručnik za policijske rukovoditelje i službenike, Zagreb, Ministarstvo unutarnjih poslova RH, Policijska akademija
3. Borovec Krunoslav (2013.) *Strategija Policijska u zajednici i njezin utjecaj na strah od kriminala, percepciju kriminaliteta i javnog nereda u Hrvatskoj* Doktorska disertacija Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet 2013.g <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:158:167372> preuzeto 06.03.2023.g
4. Butković Ana, Valenta Zdravko, Tišma Velimir (2016) *Važnost policijskih preventivnih programa za mlade – rezultati istraživanja Policijska sigurnost* (Zagreb), godina 25. (2016), broj 4, str. 397-408 <https://hrcak.srce.hr/file/258851> preuzeto 16.05.2023.g
5. Cajner Mraović Irena, Faber Vladimir, Volarević Goran (2003.) *Strategija djelovanja - Policijska u zajednici* Zagreb, Ministarstvo unutarnjih poslova RH, Policijska akademija
6. Cajner Mraović Irena, Puhovski Žarko (2005.) *Policijska i građani – Priručnik za građane* Ministarstvo unutarnjih poslova RH, Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/Policijska%20i%20građani.pdf> preuzeto 18.05.2023.
7. Champion Dean J., Rush Georg E. (2003.) *Rad policije u zajednici Police in the Community*, Office od Public Affairs Embassy od the United States of America
8. Coloroso Barbara (2004.) *Nasilnik, žrtva i promatrač Od vrtića do srednje škole – kako roditelji i učitelji mogu pomoći u prekidanju kruga nasilja* Zagreb, Bios
9. Goreta Marija (2022.) *Uloga škole u prevenciji vršnjačkog nasilja na internetu* Završni rad, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:674694> preuzeto 28.02.2023.g
10. <https://www.zagreb.hr/osnovne-skole-grada-zagreba/529> preuzeto 03.04.2023.
11. Janković Josip (2021.) *Zločesti đaci genijalci* (dopunjeno i izmijenjeno izdanje) Biblioteka: Komunikologija, Zagreb, Novi redak

12. Jeleč V., Buljan Flander G., Raguž A., Prijatelj K. i Vranjican D. (2020.) *Elektroničko nasilje među djecom i mladima – pregled preventivnih programa*
13. Juul Jesper (2013.) *Škola u infarktnom stanju* München Germany, prijevod Znanje d.o.o.
14. Krapić Ivuša Martina (2016.) *Preventivni programi usmjereni na suzbijanje vršnjačkog nasilja u osnovnim školama* Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:533798> preuzeto 28.02.2023.g
15. Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, *Psihologijske teme* 23 (2020), 2, 459-481 <https://hrcak.srce.hr/240859> preuzeto 25.05.2023.g
16. Pravilnik o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima [Pravilnik o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima \(nn.hr\)](#) preuzeto 22.05.2023.g
17. Pušeljić Mato, Jelenski Milivoj (2007.) *Policijski sustavi – realizacija policijske funkcije kroz ustroj*, *Policija i sigurnost*, godina 16, broj 1-2, str. 1.-19. https://policijska-akademija.gov.hr/UserDocsImages/onkd/1_2_2007/puseljic_jelenski.pdf preuzeto 18.05.2023.
18. Rigby Ken (2006.) *Zlostavljanje u školama i što možemo učiniti* Zagreb, Mosta
19. *Sprečavanje nasilja u školi: praktični priručnik* Ženeva: Svjetska zdravstvena organizacija 2019. Licenca: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. [Sprečavanje nasilja u školi - praktični priručnik.pdf \(gov.hr\)](#) (preuzeto 28.05.2023.)
20. Stepanić Lucija (2019.) *Vršnjačko nasilje i preventivni programi* Stručni rad, *Varaždinski učitelj – digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje* godina 2/broj 2/2019. UNICEF (2017.) *Konvencija o pravima djeteta* https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf preuzeto 22.05.2023.
21. Velki Tena, Ozdanovec Ksenija, *Preventivni programi usmjereni na smanjenje vršnjačkog nasilja u osnovnim školama na području Osječko-Baranjske županije*, Izvorni znanstveni članak, *Šk. Vjesn.* 63, 3 (2014) 327-352 <https://hrcak.srce.hr/file/200627> preuzeto 24.05.2023.g
22. *Vršnjačko nasilje preko interneta* [Poliklinika za zaštitu djece](#) preuzeto 28.05.2023.g

23. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim školama NN 64/20, 151/22
<https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli> preuzeto 22.05.2023.
24. Zloković Jasminka (2004.) *Nasilje među vršnjacima – problem obitelji, škole i društva*
Pregledni članak, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Pedagogijska istraživanja,1
(2), 207 — 220. <https://hrcak.srce.hr/139356> preuzeto 25.05.2023.g
25. Žilić Marija, Janković Josip (2016) *Nasilje*, Pregledni znanstveni rad
<https://hrcak.srce.hr/file/260936> preuzeto 18.05.2023.

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS SLIKA

Slika br. 1. <i>Vrste nasilja</i>	12
Slika br. 2. <i>Ilustracija elektroničkog vršnjačkog nasilja</i>	14
Slika br. 3. <i>Ilustracija verbalnog i fizičkog vršnjačkog nasilja</i>	14
Slika br. 4.: <i>Učinak nasilja na zdravlje</i>	19
Slika br. 5. <i>Kurikul OŠ Dragutina Domjanić u Zagrebu</i>	28
Slika br. 6. <i>Kurikul OŠ Augusta Cesarca Zagreb</i>	30

GRAFIKONI

Grafikon br. 1. <i>Znakovi koji upozoravaju da je dijete zlostavljano u školi</i>	18
Grafikon br.2. <i>Obilježja primarne, sekundarne i tercijarne prevencije vršnjačkog nasilja</i> ...23	

POPIS TABLICA

Tablica 1. <i>Cronbach`s Alpha</i>	35
Tablica 2. <i>Rod ispitanika</i>	35
Tablica 3. <i>Dob ispitanika</i>	36
Tablica 4. <i>Trenutno radno mjesto ispitanika</i>	36
Tablica 5. <i>Razrednik razredima od 5. do 8. razreda</i>	37
Tablica 6. <i>Provođenje preventivnih programa</i>	37
Tablica 7. <i>Kurikulumom zadani preventivni programi</i>	37
Tablica 8. <i>Obaveza provođenja MAH2</i>	38
Tablica 9. <i>Poznavanje programa MAH2</i>	38
Tablica 10. <i>Obveza provođenja preventivnog programa PIA</i>	39
Tablica 11. <i>Poznavanje programa PIA</i>	39
Tablica 12. <i>Kontaktiranje policije za predavanje MAH2</i>	40

Tablica 13. <i>Kontaktiranje policije radi predavanja PIA</i>	40
Tablica 14. <i>Policija kontaktira obrazovno osoblje radi provođenja MAH2</i>	41
Tablica 15. <i>Policija kontaktira obrazovno osoblje radi provođenja PIA</i>	41
Tablica 16. <i>PIA i MAH2 govore i o nasilju</i>	42
Tablica 17. <i>T – test hipoteze H1</i>	43
Tablica 18. <i>Deskriptivna statistika za hipotezu H1</i>	44
Tablica 19: <i>ANOVA test hipoteze H1</i>	45
Tablica 20. <i>T – test hipoteze H2</i>	46
Tablica 21. <i>Deskriptivna statistika hipoteze H2</i>	47
Tablica 22. <i>ANOVA test hipoteze H2</i>	47
Tablica 23. <i>T – test hipoteze H3</i>	49
Tablica 24. <i>Deskriptivna statistika hipoteze H3</i>	50
Tablica 25. <i>ANOVA test hipoteze H3</i>	51
Tablica 26. <i>T -test hipoteze H4</i>	52
Tablica 27. <i>Deskriptivna statistika hipoteze H4</i>	52
Tablica 28. <i>ANOVA test hipoteze H4</i>	53
Tablica 29. <i>T – test hipoteze H5</i>	54
Tablica 30. <i>Deskriptivna statistika hipoteze H5</i>	55
Tablica 31. <i>ANOVA test hipoteze H5</i>	56
Tablica 32. <i>Smirnov – Kolmogorov test</i>	56

PRILOG

Anketni upitnik

Poštovani,

Pred Vama je anketni upitnik koji je izrađen za potrebe istraživanja u sklopu diplomskog rada na temu „Stavovi obrazovnog osoblja o ulozi policije u preventivnim programima MAH2 i PIA“. Anketni upitnik je namijenjen stručnom i obrazovnom osoblju osnovne škole odnosno profesorima predmetne nastave.

Anketa je u potpunosti anonimna i rezultati će se koristiti isključivo za izradu diplomskog rada na odjelu Odnosa s javnostima na Sveučilištu Sjever u Varaždinu.

Hvala Vam na odvojenom vremenu i trudu!

S poštovanjem,

Jelena Cigrovski

1. Kao dio obrazovnog osoblja u osnovnoj školi provodite preventivne programe za prevenciju nasilja?*

  - Da
  - Ne

1. Preventivni programi koje provodite u školi su Vam zadani kurikulumom?*

  - Da
  - Ne
  - Djelomično (imate mogućnost samoinicijativno izabrati preventivne programe)

2. Među brojnim preventivnim programima imate u obavezi osigurati i provođenje preventivnog predavanja „Mogu ako hoću 2 – MAH2“?*

  - Da
  - Ne
  - Prema vlastitom izboru

3. Prema Vašem mišljenju i znanju preventivni program MAH 2 predviđen je za:*

  - Roditelje učenika 6. razreda
  - Učenike 6. razreda
  - Za bilo koji razred osnovne škole

4. Među brojnim preventivnim programima imate u obavezi osigurati provođenje preventivnog predavanja „Prevencija i alternativa – PIA“?*

  - Da
  - Ne
  - Prema vlastitom izboru

5. Prema Vašem mišljenju i znanju preventivni program PIA predviđen je za:*

  - Roditelje učenika 6. razreda

- Učenike 6. razreda
  - Za bilo koji razred osnovne škole
6. Je li sami kontaktirate policiju radi održavanje predavanja za program MAH2?*
- Da
  - Ne
  - Nisam siguran/na
7. Je li sami kontaktirate policiju radi održavanja predavanja za program PIA?*
- Da
  - Ne
  - Nisam siguran/na
8. Je li Vas policija kontaktira za održavanje predavanja za program MAH2?*
- Da
  - Ne
  - Nisam siguran/na
9. Je li Vas kontakt policajci kontaktiraju za održavanje predavanja za program PIA?*
- Da
  - Ne
  - Nisam siguran/na
10. U predavanjima PIA i MAH2 uz ovisnosti govori se i o nasilju i posljedicama nasilja?*
- Da
  - Ne
  - Ne znam
  - Nisam prisustvovao/la predavanjima
11. U nastavku ocijenite niže navedene tvrdnje ocjenom od 1 do 5 koje se odnose na pitanja o programu PIA;
značenje ocjena 1 – u potpunosti se ne slažem; 2 – ne slažem se; 3 – niti se slažem niti se ne slažem; 4 – slažem se, 5 – u potpunosti se slažem
1. Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.
  2. Preventivno predavanje PIA učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem suzbijanja vršnjačkog nasilja.
  3. Preventivno predavanje PIA pomaže u suzbijanju vršnjačkog nasilja
  4. Preventivno predavanje PIA jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.

5. Preventivno predavanje PIA bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.
6. Preventivno predavanje PIA potiče da učenici kasnije aktivnije sudjeluju u razgovorima o posljedicama nasilja.
7. Preventivno predavanje PIA potiče bolju komunikaciju učenika sa obrazovnim osobljem o vršnjačkom nasilju.
8. Preventivno predavanje PIA skreće pozornost na zakonom propisane sankcije koje su posljedica nasilnog ponašanja.

12. U nastavku ocijenite niže navedene tvrdnje ocjenom od 1 do 5 koje se odnose na pitanja o programu MAH2; *
značenje ocjena 1 – u potpunosti se ne slažem; 2 – ne slažem se; 3 – niti se slažem niti se ne slažem; 4 – slažem se, 5 – u potpunosti se slažem

1. Suradnja policije i obrazovnog osoblja bitan je čimbenik uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.
2. Preventivno predavanje MAH2 učinkovitije je uslijed međusobne suradnje policije i obrazovnog osoblja s ciljem uključivanja roditelja u situacijama vršnjačkog nasilja.
3. Roditelji se odazivaju u dovoljnom broju na roditeljski sastanak kada je najavljeno predavanje MAH2.
4. Preventivno predavanje MAH2 jedno je od brojnih predavanja propisano kurikulumom za provođenje u školama.
5. Preventivno predavanje MAH2 bitna je aktivnost u sklopu preventivnih programa drugih institucija i udruga za prevenciju vršnjačkog nasilja.
6. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati prevencijom nasilja.
7. Suradnja Vas, roditelja i policije treba rezultirati samo rješavanjem nastalih problema nasilja u školi i izvan nje.
8. Predavanje MAH2 smatrate poticajnim za bolju suradnju Vas, roditelja i policije radi suzbijanja vršnjačkog nasilja.

13. Rod kojem pripadate: *

- Muški
- Ženski

14. Dobna skupina kojoj pripadate: *

- 20 – 32
- 33 – 48

- 49 i više

15. Trenutno radno mjesto u školi: *

- Ravnatelj
- Pedagog/socijalni pedagog
- Psiholog
- Profesor predmetne nastave
- Logoped/defektolog

16. Jeste li razrednik razredima od 5. do 8. razreda? *

- Da
- Ne

Sveučilište
Sjever

NIKON
ALISBRAND

SVEUČILIŠTE
SJEVER

IZJAVA O AUTORSTVU

Diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, **Jelena Cigrovski** pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autorica diplomskog rada pod naslovom *Istraživanje stavova obrazovnog osoblja o ulozi policije u preventivnim programima MAH2 i PIA* te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Studentica:
Jelena Cigrovski

(vlastoručni potpis)

Sukladno čl. 83. Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Sukladno El. 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje znanstvena i umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.